

„Evaluace systémových a koncepčních projektů z výzev PO 3 OP VVV“ - Evaluační okruh C

1. Průběžná zpráva

Datum: 31. 1. 2018

Zpracovatel:

konsorcium společností

Evaluation Advisory CE s.r.o., Palackého tř. 10, 612 00 Brno, IČ: 25342282

Naviga 4, s.r.o. Pobřežní 249/46, 186 00 Praha 8, IČ: 26756102

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Obsah

1	Manažerské shrnutí	6
2	Shrnutí postupu realizace a postup na další období.....	10
3	Zjištění a odpovědi na evaluační otázky	12
3.1	Úvod, kontext	12
3.2	EO C.2 Jaký je průběžně vnímaný přínos projektu aktéry v podpořených obcích	12
3.3	EO C.3 Jaké je povědomí realizátorů projektu o komplementárních aktivitách vytvářených v jiných IPs a IPk?	33
3.4	EO C.5 Jakým přínosem byla realizačním týmům projektu Metodika pro vnitřní evaluaci projektů?	39
4	Závěry a doporučení.....	42
5	Seznam použitých zdrojů a literatury	45

Seznam zkratk

APIV A	Projekt „Společné vzdělávání a podpora škol krok za krokem. Implementace Akčního plánu inkluzivního vzdělávání - metodická podpora“
APIV B	Projekt „Podpora společného vzdělávání v pedagogické praxi“
ASZ	Agentura pro sociální začleňování
CAWI	Metoda sběru dat – dotazování na webovém formuláři (Computer Assisted Web Interviewing)
ČR	Česká republika
ČŠI	Česká školní inspekce
DDM	Dům dětí a mládeže
DVPP	Další vzdělávání pedagogických pracovníků
EO	Evaluační otázka
IDI	Individuální řízené rozhovory
IP	Individuální projekt
IPk	Individuální projekt koncepčně zaměřený
IPs	Individuální projekt systémový
IKV	Projekt „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“
IROP	Integrovaný regionální operační program
KA	Klíčová aktivita
KAP	Krajský akční plán
kap.	kapitola
KIPR	Projekt „Podpora kvalitních poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních zaměřených na podporu inkluze: Kvalita-Inkluze-Poradenství-Rozvoj“
KLIMA	Kultura učení, Leadership, Inkluze, Mentoring - Metodická podpora učitele, Aktivizující formy učení (akronym reprezentující koncepční řešení projektů)
KPSLV	Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám
MAP	Místní akční plán
MAS	Místní akční skupina
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MPI	Místní plán inkluze
MS2014+	Monitorovací systém programovacího období 2014 - 2020
MŠ	Mateřské školy
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MOV	Projekt „Modernizace odborného vzdělávání“
NIDV	Národní institut pro další vzdělávání

NNO	Nestátní nezisková organizace
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OPZ	Operační program Zaměstnanost
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
P-KAP	Projekt „Podpora krajského akčního plánování“
PPUČ	Projekt „Podpora práce učitelů“
PR	Public relations (vztahy s veřejností)
PS	Pracovní skupina
ŘO	Řídící orgán
SPSZ	Strategický plán sociálního začleňování
SZSZ	Projekt „Systémové zajištění sociálního začleňování“
SRP	Projekt „Strategické řízení a plánování ve školách a v územích“
SŠ	Střední školy
SVL	Sociálně vyloučené lokality
ÚP	Úřad práce ČR
ZUŠ	Základní umělecká škola
ZŠ	Základní školy

Seznam grafů

Graf 1: V jaké fázi přípravy je Strategický plán sociálního začleňování?	15
Graf 2: Zastoupení jednotlivých typů aktérů, kteří odpověděli, že SPSZ byl již schválen	15
Graf 3: Počet odpovědí „SPSZ byl schválen“ dle vln spolupráce s ASZ	16
Graf 4: V jaké fázi přípravy je Místní plán inkluze?	17
Graf 5: Zastoupení jednotlivých typů aktérů, kteří odpověděli, že MPI byl již schválen	17
Graf 6: Zapojení obcí do MAP	18
Graf 7: Zastoupení jednotlivých typů aktérů, kteří odpověděli, že obec je zapojena do existujícího MAP	19
Graf 8: Jste spokojeni s metodickou podporou ASZ při přípravě Vašich projektových záměrů / projektů?	20
Graf 9: Jsou dle Vašeho názoru zapojeny všechny relevantní instituce do spolupráce na proměně místní vzdělávací praxe?	22
Graf 10: Fungují dle Vašeho názoru pracovní skupiny dle předpokladu?	24
Graf 11: Jsou setkávání kvalitní a podnětná pro podporu a rozvoj inkluzivního vzdělávání v obci?	24
Graf 12: Odpovědi na otázku, zda jsou setkávání kvalitní a podnětná pro podporu a rozvoj inkluzivního vzdělávání v obci – dle vln spolupráce s ASZ	25
Graf 13: Na pravidelných setkáních se zástupci škol probíhá diskuze o nastavení inkluzivního vzdělávání	25
Graf 14: Odpovědi na otázku, zda na pravidelných setkáních se zástupci škol probíhá diskuze o nastavení inkluzivního vzdělávání – dle typu respondentů	26
Graf 15: Podařilo se Vám na pracovní skupině sdílet či ujasnit si potřeby v oblasti inkluzivního vzdělávání?	27
Graf 16: Jsou realizovány aktivity a opatření definované v MPI dle plánu?	28
Graf 17: Jsou realizovány aktivity a opatření definované v MPI v dostatečné míře?	28
Graf 18: Jsou finanční prostředky, které jsou ve Vaší obci dostupné na inkluzivní vzdělávání, dostatečné?	29
Graf 19: Daří se školám ve Vaší obci směřovat k inkluzivnímu vzdělávání?	30
Graf 20: Podařilo se díky projektu změnit ve Vaší obci postoje relevantních aktérů k problematice inkluzivního a kvalitního vzdělávání?	31
Graf 21: Daří se školám ve Vaší obci zapojovat děti ze SVL?	32
Graf 22: Označení znalosti respondentů jednotlivých projektů (Výběr z možností u otázky „označte, které projekty znáte“ a spontánní znalost u otázky „vypište názvy či zkratky projektů, které znáte“)	34
Graf 23: Jakým způsobem znáte následující projekt/y? (Možnost zaškrtnout všechny varianty, které odpovídají realitě – graf tedy znázorňuje četnost dané varianty)	36
Graf 24: Setkal/a jste se v důsledku realizace komplementárních projektů s některými z následujících bariér? (Možnost zaškrtnout více variant – graf tedy znázorňuje četnost dané varianty)	37
Graf 25: Jaký konkrétní přínos spatřujete v komplementaritě systémových projektů pro realizaci projektu IKV? (Možnost zaškrtnout více variant – graf tedy znázorňuje četnost dané varianty)	37
Graf 26: Byl/a jste (byť částečně či okrajově) zapojen/a do realizace sebehodnocení projektu, tzn. do tvorby Průběžné sebehodnotící zprávy?	39
Graf 27: Bylo samotné sebehodnocení přínosem z následujících hledisek?	40
Graf 28: Považujete Metodiku pro vnitřní evaluaci projektů PO 3 OP VVV za přínosnou pro realizaci sebehodnocení Vašeho projektu?	41

1 Manažerské shrnutí

Hodnocení evaluačního okruhu C – individuální projekt systémový „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“ (IKV) je součástí evaluace systémových a koncepčních projektů z výzev PO 3 OP VVV, která byla zahájena na jaře r. 2017. Předkládaná průběžná zpráva této evaluace vychází z šetření realizovaného zpracovatelem na přelomu roku 2017 a 2018.

Projekt IKV je v jedné čtvrtině své realizace, probíhá od 1. 7. 2016 a je plánován do 30. 4. 2022. Celkový rozpočet je 229 mil. Kč, přičemž proplaceno je 12 % prostředků. Podle plánu plnění indikátorů (Příloha č. 2 žádosti o podporu) měl být do konce roku 2017 finalizován první dílčí výstup projektu – Evaluační manuál, který byl předložen v 6. Zprávě o realizaci ze dne 29. 1. 2018. Nicméně naplnění cílové hodnoty indikátoru 54902 (Počet národních systémů nebo jejich složek), který projekt IKV v souladu s plánem plnění indikátorů vykáže, je předpokládáno až k datu 30. 4. 2022. (viz Příloha č. 4 Stanovení podmínek pro realizaci projektu č. 15_001/0000586-01).

Agenturou pro sociální začleňování (ASZ) je v rámci projektu IKV realizována spolupráce ve 46 obcích (v celkem šesti vlnách spolupráce), z celkového počtu 70 + 10 obcí¹. Vytvořeno bylo 20 Místních plánů inkluze, 24 Vstupních analýz lokalit, Evaluační manuál a zahájeny byly práce na Analýze segregace škol (přičemž tyto dokumenty se prozatím nepromítly do vykazovaného počtu indikátorů).

V rámci této evaluace je **zjišťován průběžně vnímaný přínos projektu aktéry v podpořených obcích**. Vyhodnocováno bylo plnění dílčích cílů a naplňování hlavního cíle projektu, tedy dosáhnout uplatnění principů inkluzivního a kvalitního vzdělávání na participativním základě a vytvořit podmínky pro dlouhodobé udržení a rozvoj opatření vzniklých v průběhu projektu na lokální úrovni. Hodnocení bude probíhat v každém roce, po dobu následujících 4 let (do roku 2022), přičemž bude možné využít sledování jednotlivých proměnných a vyhodnocovat posun v čase. Šetření v roce 2017 slouží z tohoto pohledu ke zjištění baseline hodnot, ke kterým se budou následující šetření vztahovat. Hodnoceno bylo celkem 15 nastavených parametrů, aby bylo možné jasné kvantifikované srovnání hodnot s následujícími roky. Realizováno bylo 54 rozhovorů pro zjištění postojů aktérů v 18 spolupracujících obcích. Níže uváděné informace o podílech respondentů vychází ze zmíněného základu 54 respondentů.

V žádném z parametrů **nebyl zaznamenán výrazný odklon oproti očekávání, všechny činnosti jsou vykonávány** (s mírně větší spokojeností v obcích zapojených v prvních vlnách spolupráce).

Strategické dokumenty (Strategický plán sociálního začleňování (SPSZ) a Místní plán inkluze (MPI)) jsou většinou schváleny zastupitelstvem obce, což uvedlo v rozhovorech 64 % z 54 respondentů šetření v případě SPSZ a 54 % u MPI (či jsou v přípravě). Obce, kde MPI prozatím chybí, se většinou zapojily do spolupráce až v 6. vlně. Ne vždy jsou aktéři plně informováni o procesu přípravy a schvalování dokumentu (odpovědi aktérů z jednoho města se v některých případech navzájem liší). Respondenti se většinou shodují, že pokud byl MPI v obci vypracován, tak to bylo s přispěním všech nebo téměř všech relevantních aktérů. Odpovědi k samotnému naplňování – realizaci aktivit a opatření MPI dle plánu a v dostatečné míře budou sloužit spíše jako podklad pro hodnocení v dalších letech, jelikož jen mírně nadpoloviční většina respondentů byla schopna se k naplňování MPI vyjádřit (56 % respondentů

¹ 70 obcí zapojených v rámci KPSVL a 10 obcí v rámci tzv. vzdálené dílčí podpory (mimo KPSVL).

se vyjádřilo k plánu a 52 % k dostatečné míře). Zapojení obcí do existujících Místních akčních plánů rozvoje vzdělávání je velmi intenzivní (zapojení obce dle 78 % respondentů). Relativně častým jevem ovšem bylo, že respondenti zaměřovali aktivity prováděné v rámci MPI s aktivitami z MAP, případně byly zaměřovány i samotné dokumenty.

Metodická podpora ASZ je hodnocena jako přínosná při přípravě projektů (45 % z 54 respondentů je spokojeno, 26 % částečně spokojeno), ASZ se ve většině lokalit osvědčila jako klíčový aktér a organizátor pracovních skupin, respondenti oceňují metodickou pomoc ASZ při přípravě projektů. Pouze v jednotlivých případech vyznívá hodnocení působení ASZ jako problematické (změny lokálních konzultantů a personální změny ve vedení ASZ; noví konzultanti nebyli seznámeni se situací v obci).

Většina aktérů ze školství nepřipravuje žádné projekty s ASZ, projekty, na nichž se podílí ASZ jsou většinou připravovány městy nebo NNO a školy v nich figurují jako partneři. Naopak tito aktéři pak konzultují projekty s ASZ velice intenzivně. Výhodou ASZ je podle jednotlivců to, že problematiku vidí komplexně – zabývá se tématy bydlení, sociálních věcí i vzdělávání, a že tyto okruhy zastřešuje a propojuje, což je podle respondentů velmi žádoucí. Mezi Koordinovaným přístupem k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL) a jinými způsoby předkládání projektů aktéři nevidí podstatný rozdíl, případně se staví ke KPSVL vstřícně (metodické konzultace, větší šance úspěš).

Spolupráce na místní úrovni funguje (zapojení relevantních institucí, fungování jednání, kvalita jednání, průběh diskuze, sdílení potřeb), pracovní skupiny jsou organizovány v souladu s nastaveným plánem a v dostatečné frekvenci (stížnosti se objevují v několika případech na příliš mnoho setkávání a „únavu z přeplánování“). Většina aktérů hodnotí setkávání jako (spíše) kvalitní a podnětná pro podporu a rozvoj inkluzivního vzdělávání v obci (lze vysledovat mírný trend k nižší spokojenosti s kvalitou setkávání v novějších vlnách obcí). Pracovních skupin se účastní většinou všichni relevantní aktéři a respondenti hodnotí probíhající diskuze na PS jako přínosné.

Více jak polovina (54 %) dotázaných neumí posoudit dostatečnost finančních prostředků v obci na inkluzivní vzdělávání. Odpovědi respondentů, kteří dostatečnost finančních prostředků hodnotili, se velmi různí od pozitivních k negativním. I dotazovaní, kteří uvádějí, že prostředky na inkluzi jsou v současnosti dostačující, upozorňují, že tento stav se může v budoucnu velmi rychle změnit (vzhledem k financování asistentů a dalších pracovníků škol např. z projektů OP VVV).

Respondenti vnímají pozitivně směřování škol k inkluzivnímu vzdělávání. První úspěchy a pozorování velkého pokroku je patrné dle 19 % respondentů, třetina vnímá postupné směřování k inkluzi. Negativněji vyznívá hodnocení toho, zda se projektu daří změnit postoje aktérů v obci k problematice inkluzivního vzdělávání (jen 11 % z 54 dotázaných uvedlo, že lze pozorovat velký pokrok). Na hodnocení změny postojů je možná příliš brzo, vzhledem k nutnosti dlouhodobého působení aby mohly nastat behaviorální změny v postojích aktérů. Zde je tedy potenciál, že hodnocení se zlepší v následujících letech.

Evaluace dále hodnotila **povědomí realizátorů projektu o komplementárních aktivitách jiných IPs a IPk**, tedy zda může plně docházet k propojování projektů a dosahování souboru systémových změn.

Členové realizačního týmu nejčastěji znají projekty Systémové zajištění sociálního začleňování (SZSZ)², Strategické řízení a plánování ve školách a v územích (SRP), Kvalita-Inkluze-Poradenství-Rozvoj (KIPR),

² Projekt financovaný Operačním programem Zaměstnanost

Společné vzdělávání a podpora škol krok za krokem. Implementace Akčního plánu inkluzivního vzdělávání – metodická podpora (APIV A), Podpora společného vzdělávání v pedagogické praxi“ (APIV-B) a Podpora krajského akčního plánování (P-KAP), což odpovídá významnosti daných projektů dle projektové žádosti. Výjimečné postavení má samozřejmě projekt SZSZ, se kterým tvoří IKV jeden celek – tento projekt zná více než 90 % členů realizačního týmu, často jsou využívány jeho výstupy a členové týmu IKV jsou zapojováni do jeho aktivit. Propojení je velmi významné, což přispívá komplexnosti realizace obou projektů. Využívání výstupů a navazování na aktivity jiných projektů uvádělo jen minimum respondentů.

Při odečtení projektu SZSZ bylo v 77 % všech zbývajících odpovědí respondentů uvedeno, že daný člen týmu pouze zná ostatní projekty či že ví o jejich existenci. Propojení IKV na ostatní projekty (mimo SZSZ) tedy existuje a částečně funguje – propojení se ovšem často netýká všech členů realizačních týmů. Pro většinu členů týmu IKV je propojení s ostatními projekty spíše na formální úrovni.

Realizace komplementárních projektů přináší bariéry ve formě náročnější koordinace provázaných aktivit (38 % respondentů) – respondenti uvádějí, že společné postupy jsou nekoordinované, jsou zjišťovány stejné informace, chybí mezi nimi provazba a větší výměna informací mezi projekty. Neexistuje také prostředí, kde by se daly sdílet interní dokumenty a materiály typu na jaké škole či v jaké lokalitě který IPs působí. Dle informací od ŘO má toto propojení probíhat v rámci klíčové aktivity Spolupráce a na společných setkáních realizátorů IPs. K této problematice proběhlo již také několik jednání na půdě MŠMT. Bariérou je také neúměrně zvýšená administrativa (32 %), kdy je nutné společné aktivity IKV a SZSZ vykazovat odděleně.

Větší část respondentů ovšem uvádí přínosy realizace komplementárních projektů – přenášení dobré praxe z ostatních projektů (59 %), prosazování pozitivních systémových změn (59 %) a podnětný brainstorming při setkávání realizačních týmů (56 %). Pouze 18 % respondentů nespatřuje konkrétní přínosy vyplývající z komplementarity systémových projektů, což je velmi příznivý výsledek.

Posledním tématem, které bylo v Průběžné zprávě za rok 2017 řešeno, byla **přínosnost Metodiky pro vnitřní evaluaci projektů pro realizační tým**. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že do realizace sebehodnocení projektu IKV (resp. do částečné nebo okrajové tvorby Průběžné sebehodnotící zprávy) byla zapojena pouze malá část členů realizačního týmu. Velká část respondentů (85 %) uvedla, že do hodnocení zapojena nebyla. Z těchto nezapojených respondentů jich 2/3 uvedly, že o sebehodnocení projektu dosud nevěděly, zbývajících třetina nezapojených o sebehodnocení věděla, uvedla ovšem, že nezná jeho výstupy. Pouze 15 % (tj. 5 respondentů) uvedlo, že do realizace sebehodnocení projektu byli zapojeni. Následující hodnocení je tedy nutné interpretovat s vědomím toho, že data jsou založena na velmi malém vzorku respondentů.

Z 5 respondentů, kteří se na aktivitě podíleli, považují formu sebehodnocení za (spíše) vhodnou dva respondenti, další dva uvádějí, že daná forma spíše není vhodná, jeden respondent neuměl posoudit. Sebehodnocení dle respondentů dotazníku přineslo několik dílčích nových poznatků a obecně příležitost k sumarizaci pokroku za uplynulý rok, ale vyskytly se i výtky směrem k jeho přílišné formálnosti, nutnosti ho odevzdávat „ven z organizace“, nedostatku informací o využívání zprávy a závaznosti informací v ní obsažené.

2 Shrnutí postupu realizace a postup na další období

Následující kapitola obsahuje stručný souhrn realizovaných šetření v rámci hodnocení projektu IKV za rok 2017. Detailnější popis jednotlivých šetření je obsahem Přílohy I – Technické zprávy. Dále je uváděno stručné shrnutí postupu realizace v rámci dalšího období, a doplněna jsou také doporučení pro úpravu metodologie i pro další zprávy.

Postup realizace – realizovaná šetření

Část	Typ šetření	Respondenti (typ, počet)	Návratnost	Termín šetření	EO
C	CAWI	Členové realizačního týmu (osloveno 62, tj. všichni členové mimo administrativních pozic apod.)	55 %	prosinec 2017	C.3, C.5
C	IDI	54 aktérů z 18 obcí spolupracujících s ASZ	---	prosinec 2017 – leden 2018	C.2

Shrnutí postupu na další období

1. V roce 2018 proběhne dle domluvy se zadavatelem kompletní vyhodnocení EO C.1, a to v návaznosti na finalizaci Evaluačního manuálu a dalších podkladových materiálů realizačním týmem projektu.
2. V průběžné zprávě za rok 2018 bude dále vyhodnocena evaluační otázka C.2, jejíž metodologie byla pečlivě nastavena se zadavatelem na podzim 2017 (pilotována v rámci prvního týdne šetření, na jehož základě došlo k úpravám parametrů včetně vypuštění jednoho parametru, znění otevřených otázek a způsobu dotazování). V průběhu následujícího terénního šetření a zpracování výsledků se nevyskytly závažnější problémy indikující nutnost změny nastavené metodiky. Na základě zpracování EO C.1 bude v roce 2018 doplněn poslední z parametrů týkající se plnění dílčího cíle 6 – Zajistit evaluaci dopadu aktivit realizovaných v rámci projektu.
3. Evaluační otázka C.3 byla nastavena v roce 2017, šetření proběhlo bez větších problémů. Otázka bude řešena opět až v roce 2019 pro 3. Průběžnou zprávu, a to na základě nastavené metodologie.
4. Evaluační otázka C.5 bude řešena v roce 2019 pro 3. Průběžnou zprávu. U EO C.5 uvedlo 85 % účastníků, že nebylo do sebehodnocení vůbec zapojeno a hlavní otázky dotazníkového šetření tak zodpovídalo pouze 5 členů realizačního týmu (15 % respondentů). Metodiku pro vnitřní evaluaci projektů zná dle dotazníkového šetření jen velice málo členů realizačního týmu³, což potvrzuje i projektový manažer, podle kterého s ní pracuje hlavně nejužší vedení projektu. Zároveň projektový manažer uvádí, že do tvorby Sebehodnotící zprávy byli zapojeni především

³ Pouze jeden respondent uvedl, že zná Metodiku pro vnitřní evaluaci projektů PO 3 OP VVV, zbylí 4 respondenti uvedli, že vědí, že Metodika existuje, ale znají ji jen částečně.

koordinátoři jednotlivých klíčových aktivit. Vzhledem k takto malému počtu respondentů (v řádu max. 20 osob, u Metodiky dokonce jen jednotky osob) by byla dle názoru zpracovatele účelnější a efektivnější, tj. větším přínosem, realizace několika individuálních rozhovorů nebo jednoho skupinového rozhovoru. Těchto rozhovorů by se účastnili informovaní členové realizačního týmu, kteří se svými vstupy podíleli na zpracování Průběžné sebehodnotící zprávy a dokáží tak poskytnout detailnější informace o přínosu sebehodnocení a nastavené Metodice. Informace jimi poskytnuté mohou být např. dále ověřeny telefonickými rozhovory mezi dalšími členy realizačního týmu. Pro sebehodnocení (EO C.5), proto navrhuje udělat rozhovor nebo kulatý stůl se zástupci MŠMT, kde by se nastavila nová vhodnější metodika řešení EO.

3 Zjištění a odpovědi na evaluační otázky

3.1 Úvod, kontext

Stav implementace projektu

Projekt IKV je v jedné čtvrtině své realizace, probíhá od 1. 7. 2016 a je plánován do 30. 4. 2022. Celkový rozpočet je 229 mil. Kč, přičemž proplaceno je 12 % prostředků. Podle plánu plnění indikátorů (Příloha č. 2 žádosti o podporu) měl být do konce roku 2017 finalizován první dílčí výstup projektu Evaluační manuál, který byl předložen v 6. Zprávě o realizaci ze dne 29. 1. 2018. Nicméně naplnění cílové hodnoty indikátoru 54902 (Počet národních systémů nebo jejich složek), který projekt IKV v souladu s plánem plnění indikátorů vykáže, je předpokládáno až k datu 30. 4. 2022.

Agenturou pro sociální začleňování (ASZ) je v rámci projektu IKV realizována spolupráce ve 46 obcích (v celkem šesti vlnách spolupráce), z celkového počtu 70 + 10 obcí⁴. Vytvořeno bylo 20 Místních plánů inkluze, 24 Vstupních analýz lokalit, Evaluační manuál a zahájeny byly práce na Analýze segregace škol (přičemž tyto dokumenty se prozatím nepromítly do vykazovaného počtu indikátorů). Evaluátor má zmíněné dokumenty po vyžádání k dispozici.

3.2 EO C.2 Jaký je průběžně vnímaný přínos projektu aktéry v podpořených obcích

Cílem této evaluační otázky je průběžně a nezávisle vyhodnocovat plnění dílčích cílů a naplňování hlavního cíle projektu – tedy dosáhnout uplatnění principů inkluzivního a kvalitního vzdělávání na participativním základě a vytvořit podmínky pro dlouhodobé udržení a rozvoj opatření vzniklých v průběhu projektu na lokální úrovni. Evaluační otázka se v této fázi soustředí na prvních 5 dílčích cílů projektu, které mají primární vztah k naplnění hlavního cíle, dílčí cíl č. 6 „Zajistit evaluaci dopadu aktivit realizovaných v rámci projektu“ bude hodnocen v souvislosti s vytvořením Evaluačního manuálu a hodnocením EO C.1 v průběhu roku 2018. Evaluace dopadu bude realizována až na základě Evaluačního manuálu a designu evaluace vytvořené realizátorem projektu.

V roce 2017 se jednalo o první ze série sběru dat, a proto nejsou ještě informace porovnávány v čase. Hodnocení bude probíhat v každém roce a jeho výsledky budou součástí všech Průběžných zpráv (i Závěrečné zprávy). V těchto zprávách bude možné využít longitudinální sledování jednotlivých proměnných a vyhodnocovat posun v čase. Šetření v roce 2017 slouží z tohoto pohledu ke zjištění baseline hodnot, ke kterým se budou následující šetření vztahovat, u dílčího cíle č. 6 v souvislosti s vytvářením Evaluačního manuálu bude jak sledování povědomí o zajištění evaluace, tak její faktická

⁴ 70 obcí zapojených v rámci KPSVL a 10 obcí v rámci tzv. vzdálené dílčí podpory (mimo KPSVL).

realizace vycházet z base line hodnot 2018, tedy až z doby, kdy bude vytvořen design evaluace a Evaluační manuál.

Hodnocení probíhalo formou terénního šetření přímo v obcích, realizovány byly polostrukturované rozhovory v 18⁵ obcích⁶, přičemž v každé z obcí byli osloveni 3 respondenti⁷. Aby bylo možné dále v textu porovnávat odpovědi jednotlivých aktérů, byli tito rozděleni do následujících skupin⁸:

- **Školství:** ředitelé škol a školských zřízení, pracovníci škol a školských zřízení.
- **Město:** starostové a úředníci místních samospráv, zřizovatelé.
- **Organizace pracující s dětmi:** zástupci organizací působících ve vzdělávání, poradenská zařízení, střediska výchovné péče, orgány sociálně právní ochrany dětí, zástupci sdružení rodičů.

Prezentované výsledky tedy vychází ze získaných 54 odpovědí jednotlivých respondentů.

Terénní šetření bylo zaměřeno na hodnocení jednotlivých oblastí spolupráce ASZ s obcemi, tedy na hodnocení 5 dílčích cílů projektu⁹. Definováno bylo 15 parametrů, které navazují na výše uvedené cíle. Každý parametr má přitom definovaných 4-5 kategorií (tedy možných odpovědí), aby bylo možné kvantifikované srovnání hodnot s následujícími roky. Tyto parametry jsou ovšem doplněny o další podotázky (s možností otevřené odpovědi) tak, aby bylo možné lépe pochopit, z jakého důvodu zvolili respondenti u jednotlivých parametrů danou kategorii a doplnit tak parametry slovními komentáři.

Schéma: návaznost dílčích cílů na stanovené parametry šetření

Dílčí cíle projektu	Názvy parametrů								
1 Vybudovat kapacity pro podporu v oblasti inkluzivního vzdělávání v územích se SVL	(2) MPI	(6) Fungování jednání	(7) Kvalita jednání	(8) Průběh diskuze o nastavení inkl. vzdělávání	(9) Sdílení potřeb				

⁵ Celkem bude realizováno šetření v 30 obcích, v každé z nich v průběhu tří let.

⁶ Používaný pojem „obec“ značí obce resp. skupiny obcí, které jsou zapojené do spolupráce s ASZ v rámci projektu. V některých případech je tedy zapojena celá skupina (např. tří) samosprávných celků – i v tomto případě je používán souhrnný název „obec“.

⁷ Ve Vstupní zprávě je souhrn tří šetření v obci omylem nazván případovou studií – tyto ovšem v rámci otázky C.2 neprobíhají. Případové studie jsou součástí otázky C.4, terénní šetření v rámci EO C.2 poslouží jako podklad pro výběr případových studií v otázce C.4 a pro vyhodnocení EO C.4.

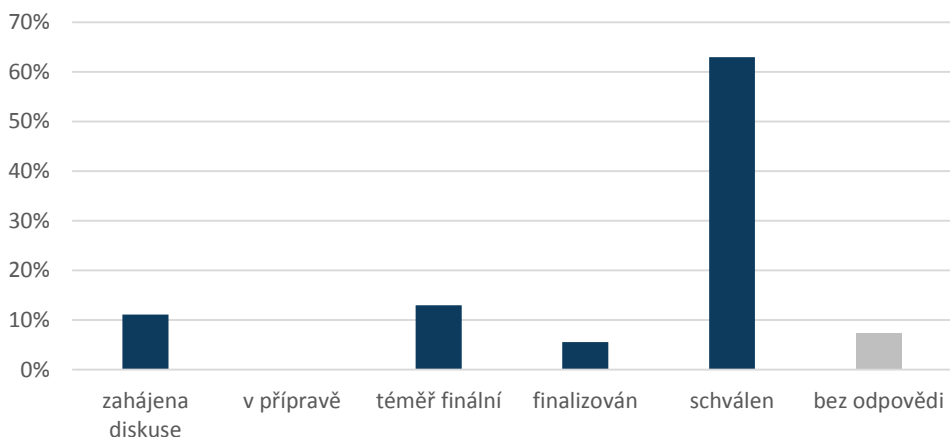
⁸ Do šetření pro tuto zprávu nebyli po dohodě se zadavatelem zahrnuti respondenti z původně plánovaných skupin: členové řídicích porad, konzultanti inkluzivního vzdělávání a manažer PS pro vzdělávání. Tito respondenti se pohybují na straně realizátora projektu, jejich názor je tedy doplňkový (zkoumán je přínos v obcích), do šetření mohou být na základě požadavku zadavatele zařazeni v následujících letech.

⁹ Poslední dílčí cíl – číslo 6 – bude hodnocen v dalších vlnách šetření v kontextu zodpovězení EO C.1.

Dílčí cíle projektu	Názvy parametrů							
2 Podpořit změnu postojů aktérů v obcích k inkluzivnímu vzdělávání	(6) Fungování jednání	(7) Kvalita jednání	(8) Průběh diskuze o nastavení inkl. vzdělávání	(9) Sdílení potřeb	(5) Zapojení relevantních institucí	(12) Fin. prostředky v obci na inkl. vzdělávání	(13) Směřování škol k inkluzivnímu vzdělávání	(14) Změna postojů
3 Podpořit komunikaci, spolupráci a sdílení zkušeností dobré praxe v inkluzivním vzdělávání v rámci obcí	(6) Fungování jednání	(7) Kvalita jednání	(8) Průběh diskuze o nastavení inkl. vzdělávání	(9) Sdílení potřeb	(5) Zapojení relevantních institucí			
4 Poskytnout v zapojených obcích podporu při formulaci potřeb a cílů v oblasti inkluzivního vzdělávání	(2) MPI	(1) SPSZ	(3) MAP vzdělávání	(4) Metodická podpora ASZ				
5 Podpora při tvorbě projektových záměrů a jejich realizace	(4) Metodická podpora ASZ	(10) Realizace MPI dle plánu	(11) Realizace MPI v dostatečné míře					
6 Zajištění evaluace dopadu aktivit projektu	<i>Parametr bude doplněn v roce 2018 v souvislosti s vytvořením Evaluačního manuálu a hodnocením EO</i>							

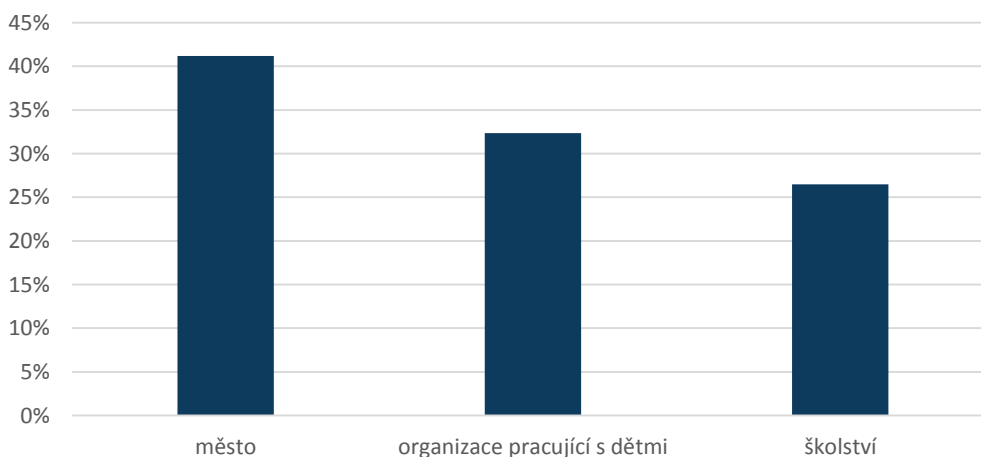
Strategický plán sociálního začleňování (SPSZ)

Na otázku, zdali obec má zpracovaný SPSZ, odpovědělo 63 % respondentů, že dokument byl schválen. Ostatní kategorie byly zastoupeny v daleko menší míře. Kategorii *zahájení diskuze o přípravě dokumentu* uvedlo 11 % respondentů (tj. 6 respondentů). Ve dvou obcích byla teprve zahájena diskuse, jelikož se tyto obce připojili do spolupráce s ASZ až v šesté vlně, a proto dokumenty skutečně ještě nevznikly (uvedeno celkem pěti respondenty). V jednom případě se jedná spíše o odpověď, kdy se navzájem neshodují aktéři z jednoho města (v tomto případě byl SPSZ již prokazatelně schválen a odpověď aktéra byla tedy dána neznalostí situace).

Graf 1: V jaké fázi přípravy je Strategický plán sociálního začleňování?

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 54)

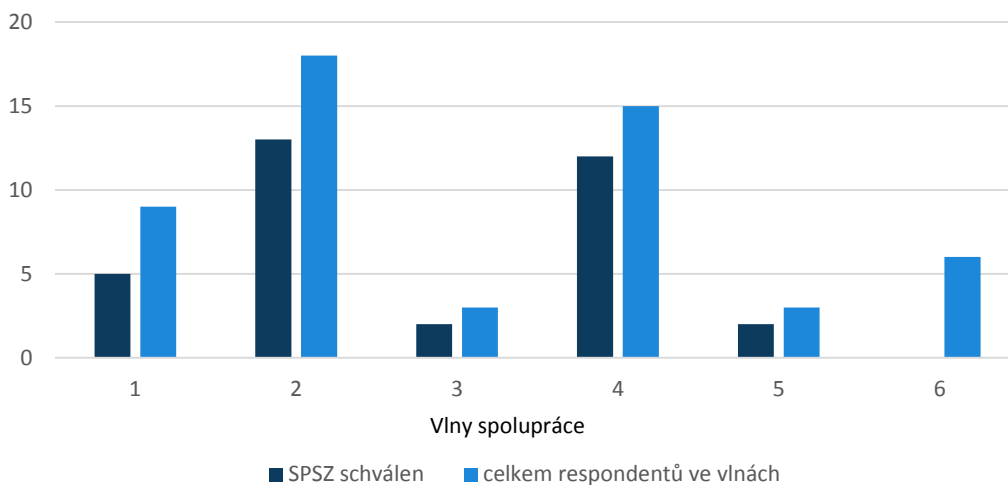
Mezi respondenty, kteří uváděli, že dokument byl již schválen, převažovali zástupci obcí a organizací působících ve vzdělávání. Teoreticky by měl být počet těchto odpovědí u všech tří typů aktérů stejný, ale menší počet odpovědí mezi pracovníky škol naznačuje, že povědomost o tomto dokumentu je mezi nimi nižší než u ostatních typů aktérů (těchto aktérů se dokument často týká zprostředkovaně, a proto o něj nejeví tak výrazný zájem). Nejedná se ovšem o jev plošný, neboť v některých případech se i pracovníci škol podíleli aktivně na přípravě SPSZ. Aktéři z organizací pracujících s dětmi se často kromě působnosti ve vzdělávání věnují i sociální oblasti, které se SPSZ přímo dotýká, čímž lze vysvětlit jejich větší znalost fáze přípravy dokumentu.

Graf 2: Zastoupení jednotlivých typů aktérů, kteří odpověděli, že SPSZ byl již schválen

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 54)

Při srovnání odpovědí s obcemi rozdělenými dle vln spolupráce s ASZ lze pozorovat, že jedinými obcemi, kde žádný z respondentů nevedl, že „Dokument byl schválen“, jsou obce ze šesté vlny spolupráce, což je vzhledem ke krátkému časovému působení ASZ v těchto místech očekávatelné.

Graf 3: Počet odpovědí „SPSZ byl schválen“ dle vln spolupráce s ASZ

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 54)

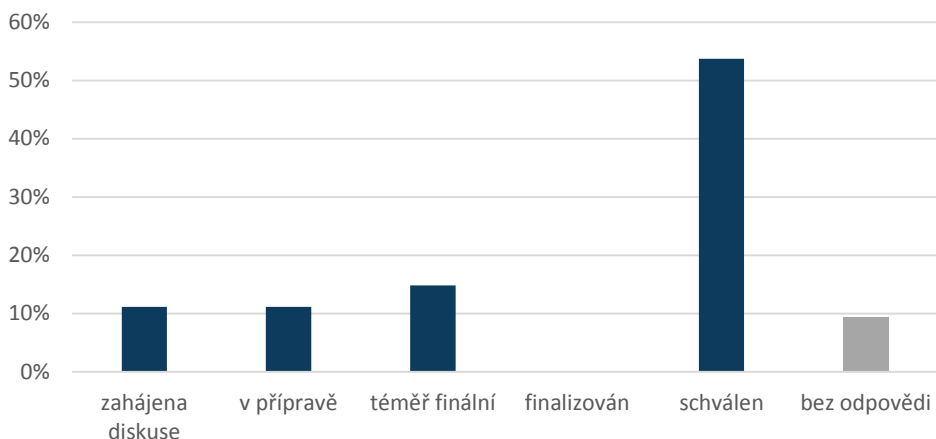
Místní plán inkluze (MPI)

Obdobný vzorec jako v případě SPSZ nacházíme i v případě odpovědí na otázku na fázi přípravy MPI. Téměř 54 % respondentů uvedlo, že MPI je schválen. Jedná se o nižší podíl mezi dotazovanými než u SPSZ, neboť spolupráce v obcích byla dříve zahajována v rámci projektu OPZ, a tak tvorba MPI zpravidla následuje až po dokončení SPSZ, jehož bývá přílohou.

Na otázku ohledně fáze přípravy MPI nedokázalo odpovědět 5 dotazovaných. U několika obcí (v rádech jednotek) opět došlo k rozdílnosti odpovědí jednotlivých aktérů.

V několika obcích MPI zcela chybí. Jedná se o dvě obce, které se do spolupráce s ASZ zapojily až v 6. vlně a pracovní skupiny pro vzdělávání se zde teprve začínají scházet. V těchto městech se staví ke vzniku MPI prozatím spíše rezervovaně, nicméně z výpovědí aktérů z některých míst, kde MPI je již hotov, lze vysledovat, že podobné postoje aktérů byly přítomné na začátku prací na MPI i v těchto obcích a teprve časem se skepse účastníků diskusí vůči MPI začala zmírňovat. Jedna obec pak byla do spolupráce s ASZ zapojena již v první vlně, ale MPI zde nevznikl, jelikož nebyl vyhodnocen jako potřebný, „vzhledem k tomu, že téma inkluze je řešeno již jedním velkým projektem a není proto nutné jej ošetřovat zvláštním dokumentem“.

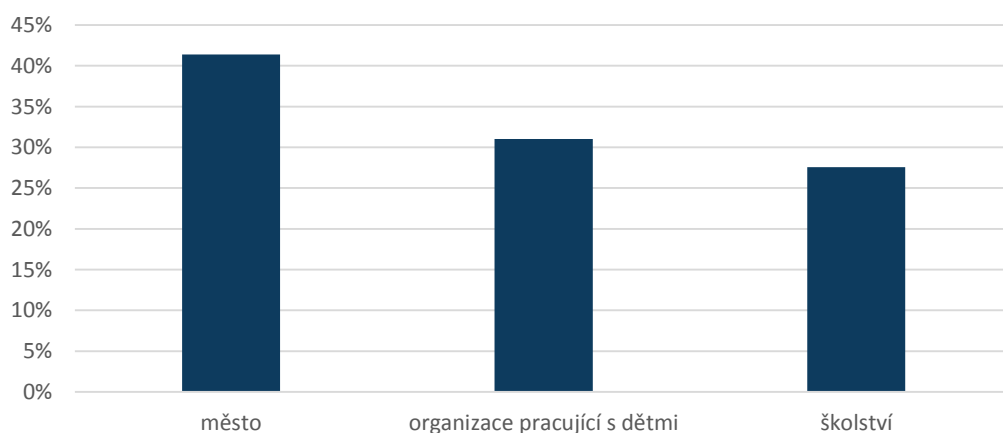
Graf 4: V jaké fázi přípravy je Místní plán inkluze?

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 54)

Opět se ukazuje, že největší přehled o fázi rozpracovanosti dokumentu mají zástupci obcí, kteří mírně převažují mezi respondenty u tohoto typu odpovědi (12 respondentů). Nicméně se zde neprojevuje takový rozdíl v informovanosti o MPI mezi zástupci školství a organizací působících ve vzdělávání (8 a 9 respondentů), jaký lze pozorovat v případě SPSZ. Zástupci škol zjevně věnují MPI větší pozornost, neboť se přímo dotýká jejich práce.

Graf 5: Zastoupení jednotlivých typů aktérů, kteří odpověděli, že MPI byl již schválen

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 54)

V otevřených odpovědích se respondenti většinou shodují, že pokud byl MPI v obci vypracován, tak to bylo **s přispěním všech nebo téměř všech relevantních aktérů**. Většina aktérů se do tvorby MPI zapojila formou připomínkování textu a několik zástupců měst a organizací působících ve vzdělávání je i spoluautory textu, který většinou vypracovává ASZ. Školy také do MPI často poskytovaly data (o počtu sociálně znevýhodněných žáků, jejich účasti na kroužcích a dalších školních a mimoškolních aktivitách apod.).

Mezi problémy, které bývají při přípravě jmenovány, patří **neshody mezi aktéry** na navrhovaných opatřeních. V případě několika měst pak byla zmíněna i **malá aktivita některých z aktérů** (kritika se týkala v různých obcích různých aktérů – ředitelů ZŠ, kteří se k přípravě stavěli rezervovaně, protože „výsledkem prací bude pouze papír bez praktického využití“; zástupců města, kteří byli kritizováni za

„delegování přípravy plánu na úředníky“; OSPOD, kterému byla vyčítána pasivita). Někteří aktéři by ocenili účast SŠ, případně policie, ÚP nebo ZUŠ na tvorbě dokumentu a výraznější zapojení MŠ. V jiných obcích byli tito aktéři přizváni, nicméně neměli zájem se tvorby MPI účastnit. V několika případech by si aktéři (většinou NNO) přáli vyšší zapojení dotčených romských rodin. Jedná se ale spíše o lokální problémy dané místními poměry a přístupem jednotlivých aktérů.

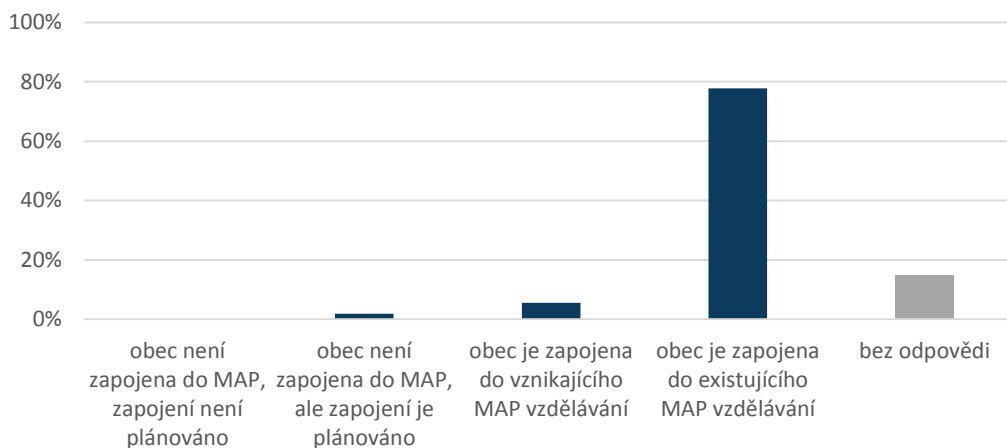
Dalším bodem kritiky byla pomalost procesu přípravy a projednávání plánu. Naproti tomu v jiných případech byla naopak kritizována překotnost a nedostatek času pro práci na plánu, který se projevil na jeho snížené kvalitě. Opět se jedná pouze o jednotky případů lokálního významu.

Jako motivační faktor pro aktivní účast členů pracovních skupin na tvorbě MPI bylo zmiňováno to, že dokument je podmínkou pro možnost čerpání některých dotačních prostředků. Jiní aktéři to naopak považují za nevýhodu, že se kvůli žádostem o dotace musí tvořit celý nový dokument. Někteří respondenti hovoří o MPI jako o „mrtvém dokumentu“, „ztrátě času“, případně jako o dokumentu, který byl vypracován pro jediný účel. Většina komentářů ovšem vyznívá spíše pozitivně a MPI se postupně zapracovává do činností jednotlivých organizací.

Místní akční plán (MAP)

Podle téměř 78 % respondentů je jejich obec zapojena do existujícího MAP, zapojení obcí do MAP se tedy ukazuje jako velmi intenzivní. Mezi aktéry, kteří zvolili tuto odpověď, převažují zástupci obcí a pracovníci škol. Pouze tři aktéři uvedli, že obec je zapojena do vznikajícího MAP, přičemž každý pocházel z jiné obce (jedná se tedy pravděpodobně spíše o neznalost).

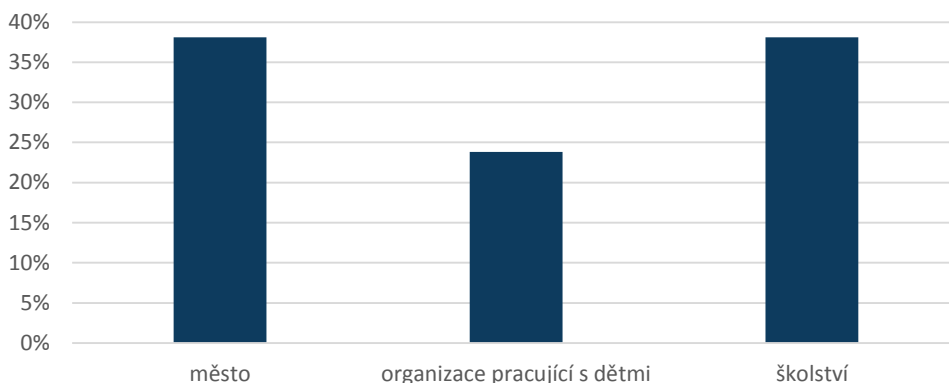
Graf 6: Zapojení obcí do MAP

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 54)

Zástupci organizací působících pracujících s dětmi jsou pravděpodobně do MAP zapojeny méně aktivně než ostatní aktéři (mezi aktéry, kteří na otázku o MAP nedovedli odpovědět výrazně převažují právě tito aktéři – 6 z 8 respondentů).

Graf 7: Zastoupení jednotlivých typů aktérů, kteří odpověděli, že obec je zapojena do existujícího MAP

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 54)

Častým jevem bylo, že respondenti zaměřovali aktivity prováděné v rámci realizace opatření z MPI s aktivitami z MAP, případně zaměřovali i samotné dokumenty. V několika obcích činnost MAS zastínil aktivity ASZ, která se v takových obcích dostala do pasivní role.

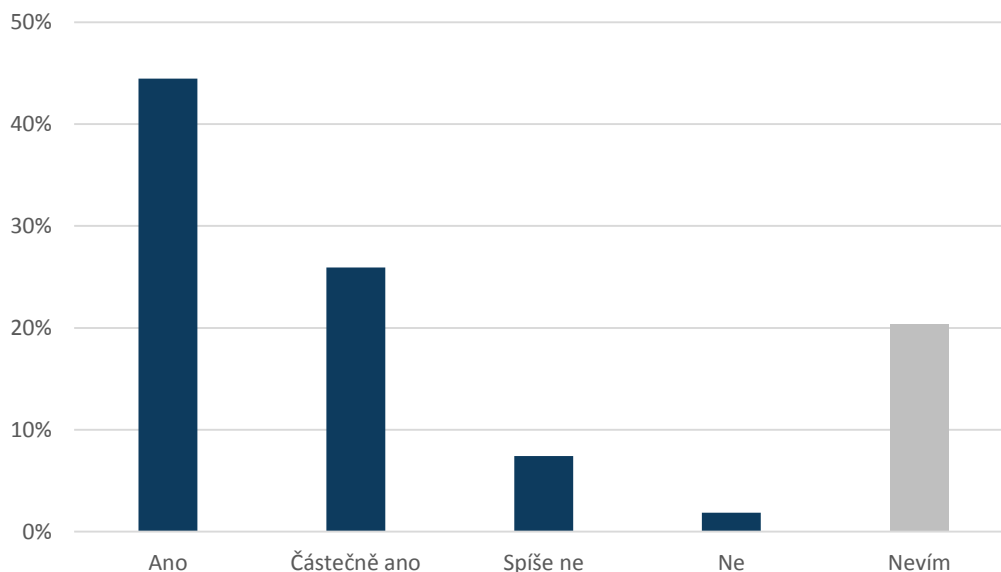
Podle většiny dotázaných spolu MAP a MPI do určité míry souvisí, mj. i proto, že v pracovních skupinách pro MAP jsou zapojeni někteří členové pracovních skupin pro MPI a naopak. Nelze však říci, že by na sobě byly oba dokumenty závislé, nýbrž existuje snaha o vzájemné doplňování a o to, aby se aktivity navržené v MPI a v MAP nepřekrývaly. Lze tak pozorovat jistou formu specializace dokumentů na určitý druh aktivit. Např. v jedné lokalitě je MPI zaměřen na sociálně znevýhodněné a postižené děti a MAP naopak na podporu mimořádně nadaných dětí.

Činnost ASZ

Téměř polovina (45 %) dotazovaných odpověděla, že je spokojena s metodickou podporou ASZ při přípravě projektů. Dalších 26 % respondentů odpovědělo, že jsou s podporou ASZ částečně spokojeni. Čtyři respondenti uvedli, že jsou spíše nespokojeni, jeden zaměstnanec ze školství pak vybral možnost „Ne“. Celkem je tedy **(spíše) nespokojených pouze 9 % dotazovaných.**

Dalších 20 % respondentů neumělo na otázku odpovědět. Mezi nimi je 5 aktérů ze školství, 5 zaměstnanců organizací pracujících s dětmi a jen jeden zástupce obce. Nízký počet respondentů z řad zaměstnanců obcí, kteří zvolili tuto odpověď, ukazuje na zvýšenou míru kontaktů mezi těmito aktéry a ASZ, oproti ostatním aktérům.

Graf 8: Jste spokojeni s metodickou podporou ASZ při přípravě Vašich projektových záměrů / projektů?

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 54)

Většina aktérů hodnotí působení ASZ kladně. Aktéři uváděli, že bez přispění ASZ by některé z projektů v oblasti inkluzivního vzdělávání vůbec nevznikly nebo by nebyly schváleny. ASZ zde funguje jako klíčový aktér, je organizátorem pracovních skupin pro vzdělávání, a také částečně zajišťuje lokální síťování aktérů, vzájemné kontakty mezi nimi, přičemž bez ASZ by k nim nedocházelo v takové míře. V jiných lokalitách by oproti tomu podle vyjádření respondentů kontakty mezi aktéry fungovaly i bez ASZ, např. proto, že se aktéři znají navzájem dlouhodobě nebo roli lokálního „síťáře“ přebírá MAS či město.

Pozitivně bývá hodnoceno, že ASZ je připravena objasnit nejasnosti či dotazy, které se na pracovních skupinách objeví. Aktéři oceňují metodickou pomoc ASZ při přípravě projektů, kdy byly projektové návrhy připomínkovány a upravovány tak, aby mohly být úspěšně schváleny. Komunikace od ASZ je podle mnoha respondentů rychlá, připomínky jsou věcné a relevantní. Znalosti pracovníků ASZ v oblasti administrace projektů byly mnoha aktérům velkou pomocí.

Podle téměř všech respondentů přichází od ASZ nabídky na vzdělávací kurzy, školení a workshopy v oblasti inkluzivního vzdělávání. V mnoha případech jsou i využívány a kladně hodnoceny. Problémy se v této oblasti vyskytují – pro některé z aktérů je obtížné nalezení vyhovujícího termínu kurzu (zejména pro učitele, jelikož kurzy jsou často pořádány v době vyučování). V jedné lokalitě hovořili respondenti také o tom, že kurzy a školení nabízí a pořádá především MAS, přičemž nabídky od ASZ jsou pak vnímány jako nadbytečné. Další respondent hovořil o celkovém přetlaku v oblasti nabídek kurzů, v němž nabízená školení od ASZ mohou zapadnout. V jednotlivých případech pak aktéři podotýkají, že jim žádné možnosti účasti na kurzech a školeních nabízeny nebyly, případně byly nabízeny ostatním aktérům v lokalitě, ale ne jim konkrétně. Jeden respondent zmiňoval problém, kdy ASZ přislíbila na pracovní skupině účast lektora pro téma záškoláctví, kterého pak ale nebyla schopna zajistit.

Pouze v jednotlivých případech vyznívá hodnocení působení ASZ jako problematické, mezi všemi dotazovanými jsou negativní postoje v menšině. Opakovaně zmiňovaným problémem s působením

ASZ, i u respondentů, kteří jsou s prací ASZ jinak spokojeni, jsou změny lokálních konzultantů a personální změny ve vedení ASZ, jejichž důsledkem bylo snížení kvality poskytovaných služeb. Respondenti to považují za nepříznivý faktor, který často narušil chod pracovních skupin. Noví lokální konzultanti totiž nebyli dostatečně seznámeni s předchozím děním v pracovních skupinách nebo s postupem prací na MPI, a proto se některá témata, která již byla probírána a vyřešena, projednávala znovu. V jednotkách případů bylo také poukázáno na to, že noví lokální konzultanti jsou mladí a bez dostatečných zkušeností, a proto nemohou být aktérům takovým přínosem, jakým jim byli předchozí lokální konzultanti. Mezi nedostatky byla jmenována i nezkušenost s administrací projektových žádostí. Podle jednoho respondenta byla naopak změna konzultanta přínosem.

Mezi problémy s ASZ byla u jednotlivců zmiňována také pomalost reakcí jejich pracovníků při komunikaci s aktéry, delší, i několikaměsíční prodlevy v komunikaci, neschopnost aktivizovat a motivovat aktéry k účasti na setkávání a také to, že v některých záležitostech se aktéři musí obracet, jak na ASZ, tak na MŠMT. V jednom případě se vyskytla i nespokojenost s tím, že oblast, kterou mají lokální konzultanti ASZ na starosti, je příliš rozsáhlá, a proto se nemohou lokálně věnovat tak pečlivě, jak by to bylo očekáváno.

Mezi zkoumanými obcemi se objevila i obec, v níž se aktéři staví k ASZ vysloveně negativně. Hovoří o tom, že její pomoc nepotřebují, že si své problémy v oblasti inkluzivního vzdělávání dokáží vyřešit sami. Jako jedna z příčin tohoto postoje byla jmenována přílišná teoretičnost rad od ASZ a oceněna by byla spíše praktická pomoc při terénní práci. ASZ tamější aktéry podle jejich vlastního vyjádření „tlačí ke spolupráci“ a „nakazuje jim, co mají dělat, a přitom se sama neangažuje“. ASZ je podle respondenta z další lokality příliš zaměřena na projektové poradenství, s tím, že cíl jejího působení v lokalitě je prosazení projektů, přičemž se od ASZ očekávalo komplexnější spektrum aktivit.

V některých místech byla přítomnost ASZ méně výrazná. Jedná se zejména o lokality, kde iniciativu v oblasti inkluzivního vzdělávání přebírá silný lokální hráč, např. město nebo MAS. Ve dvou lokalitách se nekonala zvláštní setkávání pracovních skupin pro vzdělávání a byla nahrazována setkáváním skupin pro komunitní plánování. ASZ byla v těchto lokalitách přítomna pouze jako pozorovatel, který připomínkoval návrhy jiných aktérů, případně jeho role byla omezena na vypracování MPI.

Projekty

Většina aktérů ze školství nepřipravuje žádné projekty s ASZ. Jednotliví aktéři ze škol také poznamenávají, že projekty připravovali vždy i bez ASZ a připravovat budou i nadále. Mezi takové projekty patří především projekty šablon z OP VVV (zajišťující mj. aktivity a pracovní místa spojená s inkluzivním vzděláváním). Projekty, na nichž se podílí ASZ jsou většinou připravovány pod záštitou města nebo NNO a školy v nich figurují jako partneři. Proto jsou v tomto směru školám poskytovány spíše drobnější konzultace a poradenství v tom, jak se zapojit do projektů, které podává **zřizovatel nebo některá nezisková organizace**. Právě tyto aktéři pak **konzultují projekty s ASZ velice intenzivně**; pracovníci ASZ pomáhají definovat potřeby, vedou žadatele po metodické stránce, připomínkují a upravují projektové návrhy apod. Mezi respondenty se vyskytli jednotlivci, kteří tvrdili, že bez pomoci ASZ by tyto projekty nemohly uspět. Mezi projekty připravovanými s ASZ jsou jak projekty v OP VVV, tak také v OPZ nebo v IROP.

Výhodou ASZ je podle jednotlivců to, že problém vidí komplexně - zabývá se tématy bydlení, sociálních věcí i vzdělávání, a že tyto okruhy zastřešuje a propojuje, což je podle respondentů velmi žádoucí. ASZ pak také podle jednotlivých aktérů má snahu projekty koordinovat tak, aby do sebe vzájemně nezasahovaly. Kromě pracovní skupiny ASZ také organizuje projektové dny, jichž se účastní pouze instituce zapojené do projektu.

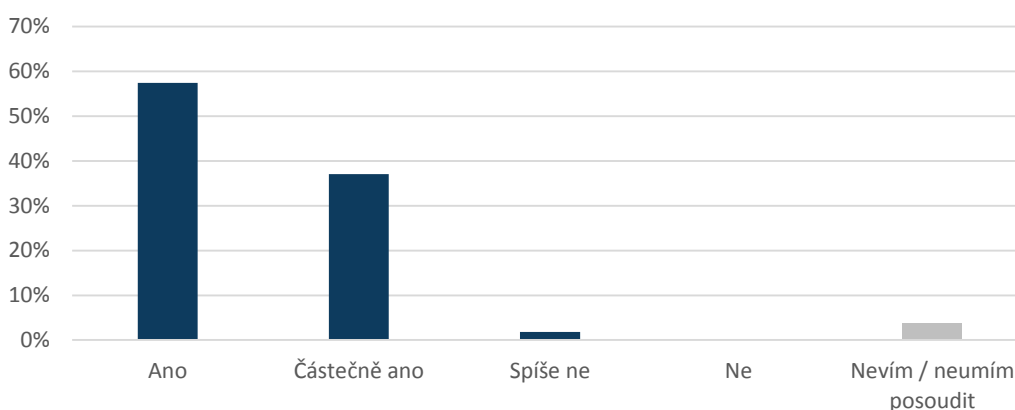
Mezi KPSVL a jinými způsoby podávání projektů část aktérů nevidí podstatný rozdíl. Nicméně se většina respondentů staví ke KPSVL vstřícně. Jako výhody KPSVL uvádějí respondenti metodické konzultace poskytované k projektům nebo to, že v rámci KPSVL mají projekty větší šanci uspět, jelikož zde není tak silná konkurence projektů. Dalším jmenovaným přínosem je, že projekty v KPSVL jsou projednávány na participativní úrovni, což může zvýšit jejich relevanci pro více aktérů. Jednotlivci mezi dotazovanými naopak hovoří o tom, že před projekty v KPSVL dali raději přednost šablonovým projektům, protože jsou administrativně jednodušší. Jednotliví aktéři zejména ze školství kritizují KPSVL proto, že se zaměřuje pouze na děti ze SVL, přičemž ředitelé by měli zájem o projekty, které by podporovaly všechny děti.

Fungování spolupráce

Více než 57 % respondentů uvedlo, že do spolupráce na proměně místní vzdělávací praxe jsou zapojeni všichni relevantní aktéři. Opověď *částečně ano* zvolilo 37 % dotazovaných. Pouze jeden respondent uvedl, že se na proměně vzdělávání podílí jen menšina ze všech relevantních aktérů. Spokojenost s fungování spolupráce je tedy významná.

Z podrobnější analýzy odpovědí vychází, že mírně menší spokojenost se zapojením aktérů do diskusí o proměně vzdělávací praxe v obcích vykazují zástupci organizací pracujících s dětmi.

Graf 9: Jsou dle Vašeho názoru zapojeny všechny relevantní instituce do spolupráce na proměně místní vzdělávací praxe?

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 54)

Velká většina dotazovaných vyjádřila spokojenost se zapojením aktérů do diskusí o vzdělávání. Spektrum aktérů, kteří se setkávání účastnili, je podle nich dostačující a nikdo důležitý nechyběl, případně když se v průběhu diskusí ukáže, že by byla potřebná účast dalšího aktéra, je operativně přizván jako host.

Pouze menšina respondentů uvedla, že diskusí se některý z důležitých aktérů neúčastnil. Mezi nejčastěji zmiňovanými organizacemi, které se do procesu nezapojují, a jejich zapojení by bylo podle

respondentů žádoucí, jsou mateřské a střední školy. Další dotázaní naopak nepovažovali účast SŠ za nutnou ani z hlediska škol samotných, ani z pohledu ostatních aktérů. V několika případech, zejména ve větších městech, respondenti uvedli, že chyběla aktivní účast většího počtu ředitelů ZŠ. Někteří ředitelé podle několika respondentů na setkání zpočátku docházeli, ale po určité době se přestali zúčastňovat.

V jednotlivých případech byla kritizována příliš pasivní účast města či OSPOD nebo absence části organizací pracujících s dětmi, které v lokalitách působí. Jednotlivci mezi respondenty pak uvedli, že za obce by kromě úředníků bylo žádoucí zapojení také volených politiků, tedy zastupitelů obcí nebo jejich vedení. Účast politické reprezentace na setkáváních byla běžná zejména v menších městech, ve větších městech byli volení zástupci často nahrazeni pracovníky úřadu.

Několik respondentů vidělo problém v neúčasti rodičů dětí ze SVL, rodičů ostatních dětí a široké veřejnosti. Mezi příčinami absence těchto aktérů byl jmenován nezáměr o účast ze stran rodin ze SVL nebo nedostatečné informování o konání pracovních skupin ze strany obcí.

Mezi další instituce, které by se měly na setkáváních podílet a dosud se jich neúčastní, patří podle jednotlivých respondentů také zástupci neformálního vzdělávání, jako je ZUŠ a DDM, zástupci poradenských zařízení, probační a mediační služby, příslušníci policie, pracovníci zájmových spolků a organizací, jako je např. Skaut, pracovníci hygienických stanic nebo zástupci církevních organizací. Ve všech případech jde ovšem pouze o zmínky respondentů jednotlivců a nejedná se o obecný problém.

Jako důvod toho, proč se někteří aktéři neměli zájem setkávání účastnit, bývá jmenována jeho časová náročnost a také jeho malá relevance pro práci určitých aktérů. Jednotlivci zejména z větších měst hovoří o tom, že aktéři nemusí mít o setkávání zájem proto, že pracovních skupin je příliš mnoho – v rámci MPI, MAP i v rámci komunitního plánování. Pro aktéry je někdy těžké se ve skupinách orientovat a účast na všech typech setkávání je nad jejich časové možnosti.

Ve dvou obcích pracovní skupiny v rámci MPI formálně nevznikly, protože jim již předcházelo obsahově velmi podobné setkávání aktérů v rámci skupin pro vzdělávání organizovaných městem, agenda projednávání na PS se tak přirozeně zařadila do programu zmíněných městem svolávaných skupin. V obou zmíněných obcích je ASZ pravidelným účastníkem skupin, přičemž v nich podle vyjádření aktérů nehraje výraznější roli.

Fungování pracovních skupin

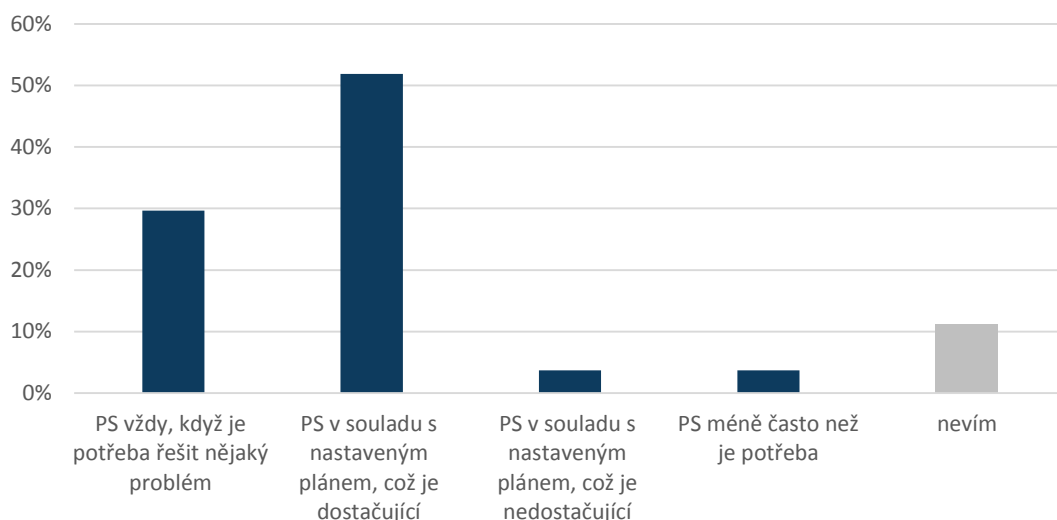
Více než polovina (52 %) dotázaných uvedla, že **pracovní skupiny pro vzdělávání probíhají v souladu s nastaveným plánem, což je z jejich pohledu dostačující**. Téměř třetina (30 %) respondentů uvedla, že PS probíhají vždy, když je potřeba řešit či ujasnit nějaký problém či diskutovat nad nastavením cílů.

Pouze dva respondenti (oba za organizace pracující s dětmi) odpověděli, že skupiny probíhají v souladu s plánem, což je však nedostačující. Podobně další dva zástupci organizací pracujících s dětmi tvrdí, že skupiny se scházejí méně často, než je potřebné.

Četnost konání pracovních skupin je i dle komentářů většiny respondentů dostatečná, nicméně někteří aktéři zejména ze školství a z organizací pracujících s dětmi uvádějí, že setkávání je příliš mnoho na několika úrovních, což má za následek „únavu z přeplánování“, tedy sníženou schopnost orientovat se v tématech, která se na skupinách řeší.

Většina respondentů vyjádřila v komentářích spokojenost s chodem pracovních skupin. Technická stránka, tedy prostory konání, rozesílání pozvánek, dohadování termínů a zasílání zápisů ze setkání, byla podle téměř všech dotázaných v pořádku. Úkoly svolavatele a organizátora skupin ve většině obcí přebíralo město. Charakter skupiny se podle několika aktérů změnil po dokončení MPI – od teoretických úvah se přikročilo k praktické realizaci opatření zaznamenaných v MPI. Tematicky je druhá fáze pro některé účastníky uchopitelnější a tím pádem i atraktivnější.

Graf 10: Fungují dle Vašeho názoru pracovní skupiny dle předpokladu?

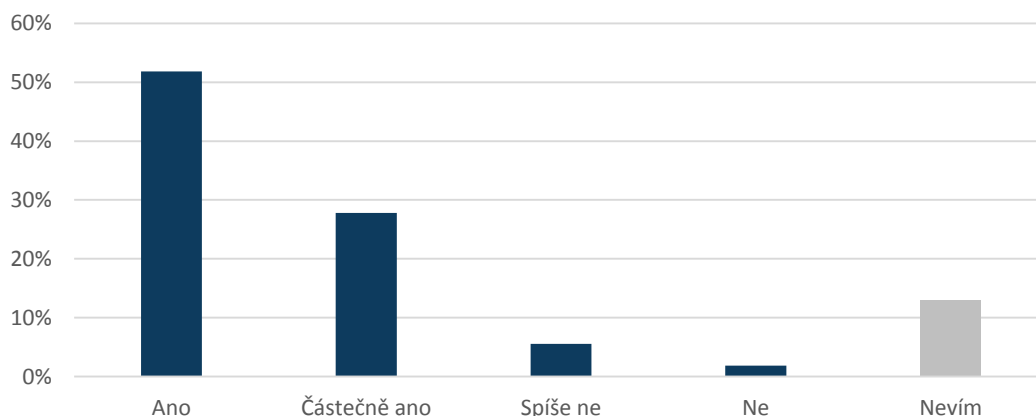

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 54)

Opět více jak polovina (52 %) respondentů hodnotí setkávání jako kvalitní a podnětná pro podporu a rozvoj inkluzivního vzdělávání v obci. Jako částečně kvalitní a podnětná hodnotí setkávání 28 % respondentů. Jako zcela nekvalitní a nepodnětná je označil pouze jediný respondent.

Největší spokojenost s kvalitou setkávání v oblasti řešení otázek inkluzivního vzdělávání vyjadřují zástupci škol, z nichž pouze dva zvolili jinou odpověď než „Ano“ nebo „Částečně ano“. Zástupci měst a organizací pracujících s dětmi byli v odpovědích, více zdrženliví a častěji volili odpověď „neumím posoudit“. Možným důvodem těchto postojů je to, že tito aktéři nejsou přímo účastní vzdělávacího procesu, jak v mnoha případech při rozhovorech sami zdůrazňovali.

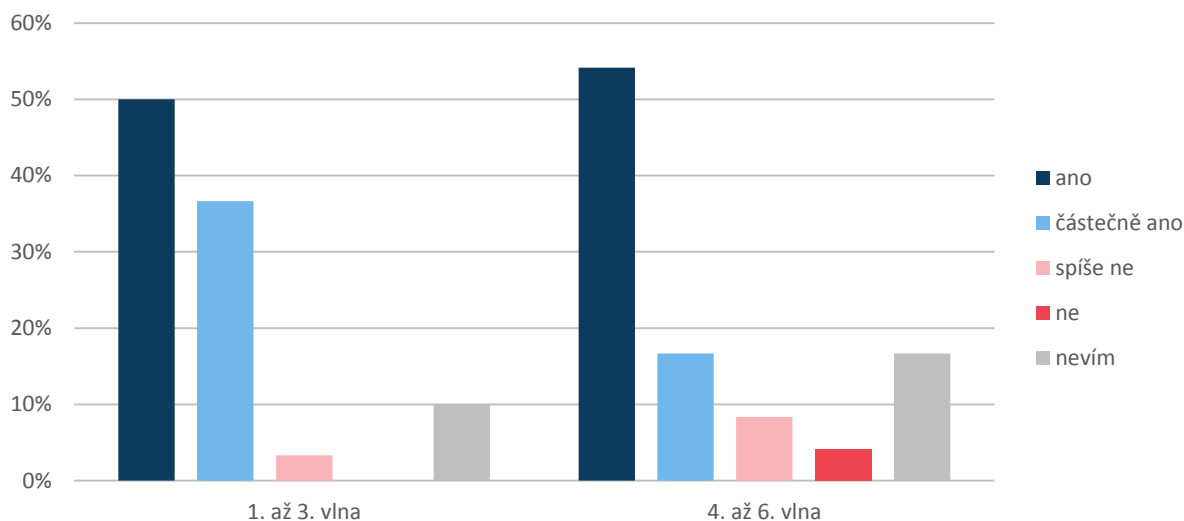
Graf 11: Jsou setkávání kvalitní a podnětná pro podporu a rozvoj inkluzivního vzdělávání v obci?

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 54)

Porovná-li se rozložení odpovědí na tuto otázku s rozložením respondentů podle vln spolupráce lokalit s ASZ, lze vysledovat mírný trend k negativnějšímu hodnocení (nižší spokojenost s kvalitou setkávání) v novějších vlnách (4. až 6. vlna). Důvodem může být příliš krátký časový úsek, po který pracovní skupiny probíhají, a z toho vyplývající nemožnost setkávání hodnotit a případně „příliš teoretické zaměření“ setkávání v první fázi (viz výše).

Graf 12: Odpovědi na otázku, zda jsou setkávání kvalitní a podnětná pro podporu a rozvoj inkluzivního vzdělávání v obci – dle vln spolupráce s ASZ

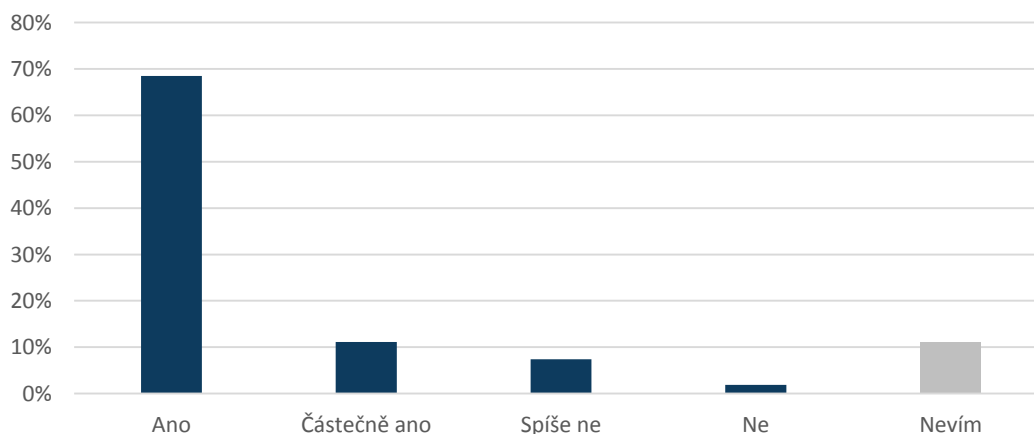

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 54)

Dalším hodnoceným parametrem bylo, **zda na pravidelných setkáních probíhá diskuze o nastavení inkluzivního vzdělávání. S daným tvrzením souhlasilo 69 % respondentů**, částečný souhlas s výrokem vyslovilo 11 % dotázaných. Reakci „spíše ne“ zvolilo 7 % (4 respondenti), pouze jediný respondent (2 %) pak s tvrzením nesouhlasil.

Jako u předchozího parametru se ukazuje, že nejvíce s výrokem souhlasili zástupci školství, kteří v žádném z případů ne zvolili reakci „spíše ne“ ani „ne“. Jako více kritičtí se pak ukázali pracovníci organizací pracujících s dětmi.

Graf 13: Na pravidelných setkáních se zástupci škol probíhá diskuze o nastavení inkluzivního vzdělávání

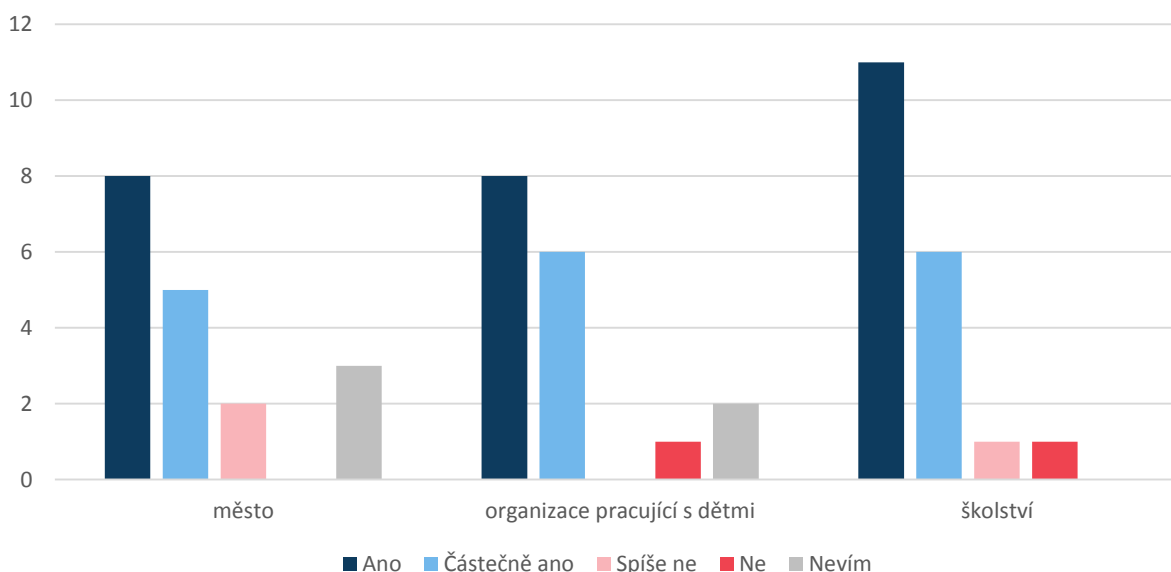
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 54)

Diskusi hodnotí většina dotázaných jako věcnou a řešená témata jako relevantní. Mezi řešená témata patřilo například nastavení vzdělávání pro děti ze SVL a handicapované děti, doučování, kariérové poradenství pro začleňované žáky, lékařská péče pro děti ze SVL, záškoláctví, příklady dobré praxe, personální otázky (asistenti pedagoga, školní psychologové, koordinátoři inkluze, apod.) nebo tvorba metodik. Stěžejním tématem pak bylo plánování projektů a nastavování jejich parametrů. Všechny tyto aktivity pak byly shrnuty do MPI, který byl nebo bude hlavním výstupem pracovních skupin.

Na setkávání oceňují respondenti především možnost seznámit se s ostatními aktéry a konzultovat s nimi svoje aktivity, případně s nimi navázat spolupráci. Zejména organizace pracující s dětmi to velmi vítají, jelikož nemusí mít jinak příliš silné vazby na ostatní aktéry. Na setkávání je dále vyzdvihována možnost sdílení zkušeností a koordinace činností mezi jednotlivými aktéry, např. mezi školami, městem, NNO a OSPOD. Většina aktérů uvádí, že si na pracovních skupinách mohli ujasnit své potřeby v oblasti inkluzivního vzdělávání, a že jejich názory a poznámky byly ostatními účastníky vyslechnuty a brány v potaz. Podle jednoho respondenta se naopak stávalo, že ASZ se sice snažila, aby zazněly názory všech aktérů, nicméně tito neměli zájem je prezentovat. Někteří dotazovaní uvádějí, že na pracovních skupinách docházelo ke konfliktům mezi aktéry. Zejména radikálnější návrhy některých neziskových organizací se setkávaly u ostatních aktérů s odporem, a proto nemohly být všechny v původně navrhované podobě prosazeny. Jeden respondent z NNO potom hovoří o svém zklamání ze setkávání, jelikož „veškeré návrhy, které na nich přednesl, byly ostatními účastníky zamítnuty, zejména městem“. Nicméně dotazovaní dále dodávají, že v drtivé většině případů se daří tyto spory vyřešit, urovnat a dospět ke kompromisu.

Problémem pracovních skupin byla podle několika jedinců nedostatečná facilitace diskuse ze strany pracovníků ASZ, kteří „byli nevýrazní a slabí a nedokázali diskuse usměrňovat“. Dle několika respondentů zástupci ASZ nedokázali účastníkům setkávání vysvětlit důležitost pracovních skupin a MPI. V jednotlivých případech aktéři poznamenávají, že diskuse někdy ustrnula ve stížnostech učitelů a ředitelů škol na problémy s inkluzí, kterým čelí.

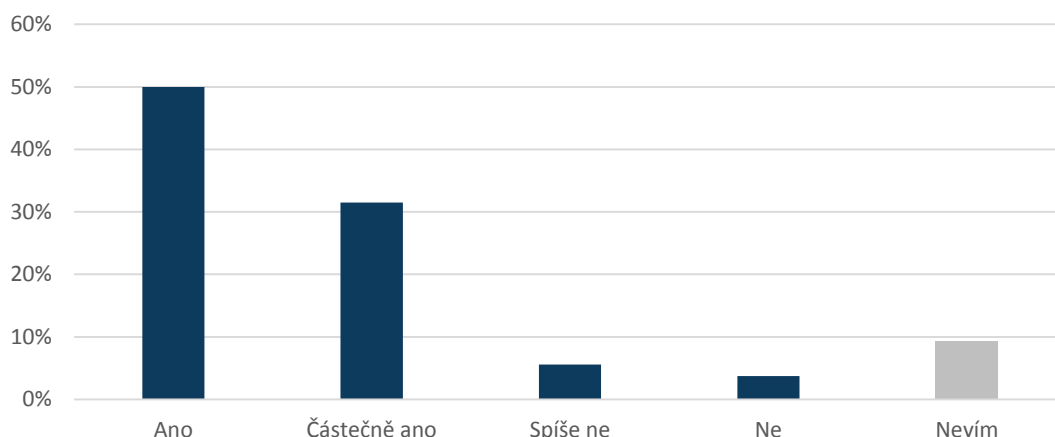
Graf 14: Odpovědi na otázku, zda na pravidelných setkáních se zástupci škol probíhá diskuse o nastavení inkluzivního vzdělávání – dle typu respondentů

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 54)

Poslední parametr k fungování pracovních skupin zkoumal, **zda se daří respondentům sdílet či ujasnit si své potřeby v oblasti inkluzivního vzdělávání**. Opět je **výrazně větší skupina respondentů spokojena** (polovina respondentů odpověděla „Ano“, možnost „částečně ano“ zvolilo 31 % respondentů). Odpověď „Spíše ne“ vybrali tři respondenti, možnost „Ne“ pak zvolili 2 respondenti.

Graf 15: Podařilo se Vám na pracovní skupině sdílet či ujasnit si potřeby v oblasti inkluzivního vzdělávání?

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 54)

Menší počet aktérů ovšem uvádí, že by se na setkání dozvědělo vyloženě nové, jim dosud neznámé informace z oblasti inkluzivního vzdělávání. Jako přínosné ovšem hodnotí to, že jim byly představeny možnosti podávání projektů v oblasti inkluzivního vzdělávání, a že se na projektových návrzích v rámci skupin dále pracuje. Nové a přínosné jsou pak podle jednotlivých respondentů také informace o personálních otázkách, např. o pozici koordinátora inkluze, školního psychologa nebo speciálního pedagoga, o možnostech vybavit základní školy pomůckami nebo o povinném předškolním roce v MŠ.

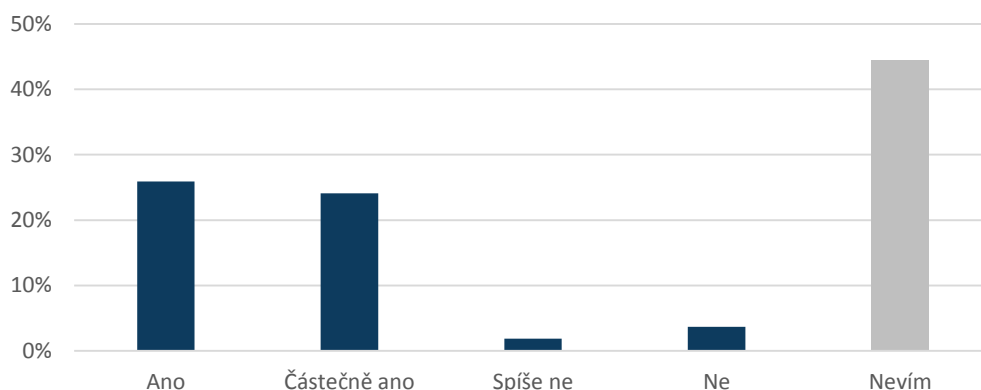
Ve dvou obcích, které vstoupily do spolupráce s ASZ v 6. vlně, jsou setkávání pracovních skupin teprve na začátku. Pět ze šesti respondentů se v obou lokalitách shoduje v tom, že doposud nevidí v setkávání ani v MPI velký smysl. Pracovní skupiny v těchto místech probíhají v duchu vyjasňování pojmů, představování možností spolupráce a analýz situace ve vzdělávání v dané lokalitě. Témata, která jsou zařazována, se však podle jednoho respondenta zcela míjí s potřebami dané lokality. Negativní postoj těchto aktérů může souviset s tím, že informace podávané na počátečním setkání byly příliš obecné a některé aktéry to od účasti následně odradilo. Velmi nepříznivě byla také vnímána časová náročnost skupin, zejména pak v druhé ze zmiňovaných obcí, kde úvodní pracovní skupina trvala „od dopoledne až do večera, někdy až 8 hodin“, během nichž si měli účastníci skupin ujasňovat situaci v obci, kterou ovšem již dávno znali z vlastních zkušeností.

Realizace MPI

Další sada parametrů se zaměřovala na realizaci MPI – zkoumáno bylo, zda jsou aktivity a opatření definované v MPI realizovány dle plánu a v dostatečné míře. Téměř polovina respondentů (44 % resp. 48 %) uvedla, že neví, zda jsou aktivity a opatření realizovány dle plánu a v dostatečné míře. Velká část aktérů tedy nemá o realizaci dostatečné informace. Tuto odpověď také přirozeně více volili aktéři z obcí, kde MPI ještě není dokončen (tedy především z obcí novějších vln).

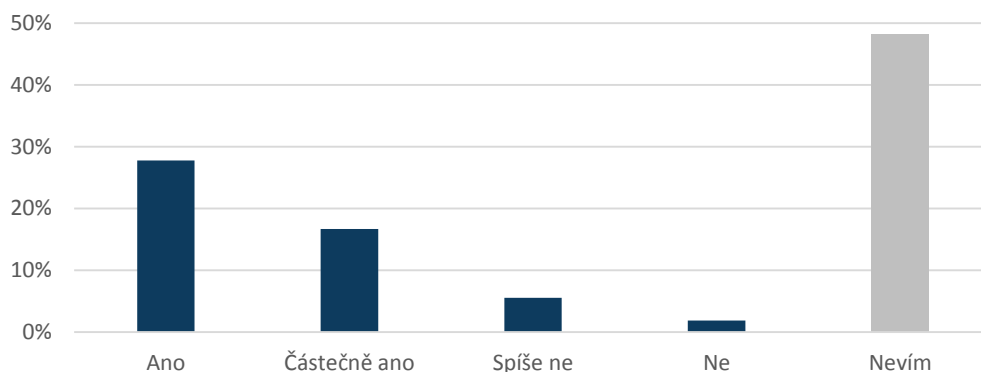
Z respondentů, kteří realizaci MPI hodnotili, se většina vyjadřovala pozitivně. 90 % uvádělo, že aktivity a opatření jsou a nebo částečně jsou realizovány dle plánu, 86 % odpovědělo, že jsou nebo spíše jsou realizovány v dostatečné míře. Odpovědi, že realizace plánu neběží dle plánu či v dostatečné míře, byly zaznamenány jen v jednotkách případů. Z detailnější analýzy vyplývá, že nejmenší jistotu o realizaci MPI vykazovali zástupci organizací pracujících s dětmi, kteří volili nejčastěji odpověď „nevím“ a naopak mezi ostatními aktéry vybírali nejméně odpovědi „ano“ a „částečně ano“

Graf 16: Jsou realizovány aktivity a opatření definované v MPI dle plánu?

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 54)

Graf 17: Jsou realizovány aktivity a opatření definované v MPI v dostatečné míře?

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 54)

Přibližně v polovině lokalit MPI buď ještě není schválen, nebo byl schválen teprve před krátkou dobou a opatření se proto ještě nerealizují či se realizují, ale ještě nelze seriózně zhodnotit jejich výsledky. Proto se aktéři nemohou či nechtějí vyjádřit k realizaci plánovaných aktivit. V několika lokalitách mají hodnocení projektu nastaveno až po uplynutí jednoho roku od zahájení projektů, což v několika případech nastane až po polovině roku 2018.

V místech, kde se opatření z MPI realizují již delší dobu, hovoří aktéři většinou o tom, že naplňování plánu je dostatečné, že podstatná část MPI je uskutečňovanými aktivitami pokrývána. V jedné lokalitě se pak respondenti shodují na tom, že realizovaná opatření jdou dokonce nad rámec MPI. Obec ve spolupráci se ZŠ zde totiž má dlouhodobou vizi inkluzivního školství, kterou měly vytvořeny již před vznikem MPI a pouze ji do dokumentu vtělily.

V jednotlivých případech dotazování hovoří o tom, že některá opatření mají zpoždění nebo na ně chybí personální kapacity (školní psychologové, speciální pedagogové, koordinátoři inkluze), finanční

prostředky či ochota aktérů je realizovat. Realizace některých cílů v MPI je také závislá na tom, zdali se k nim otevrou příslušné Výzvy, což v některých případech nenastalo.

V několika případech se v lokalitách nepodařilo prosadit velký městský projekt do KPSVL, který byl nosným prvkem v MPI. Důvodem bylo např. to, že nebyl schválen Zastupitelstvem nebo z nedostatku zájmu aktérů či chybějící personální kapacity ve městě. Opatření připravená do tohoto projektu tak musí být nahrazována jinými projekty, např. v rámci MAP nebo šablonami.

Ve dvou případech byl MPI sepsán zejména s ohledem na potřeby jednoho konkrétního typu aktéra, mateřských škol v jednom velkém městě, nebo NNO pracující s dětmi ze SVL v jiném menším městě. MPI musel být sestaven proto, že to byla podmínka čerpání peněz, na ostatní opatření proto v dokumentu nebyl kladen zvláštní důraz – uvedeny byly např. spíše obecnější cíle, které nebyly hlouběji konzultovány s ostatními aktéry.

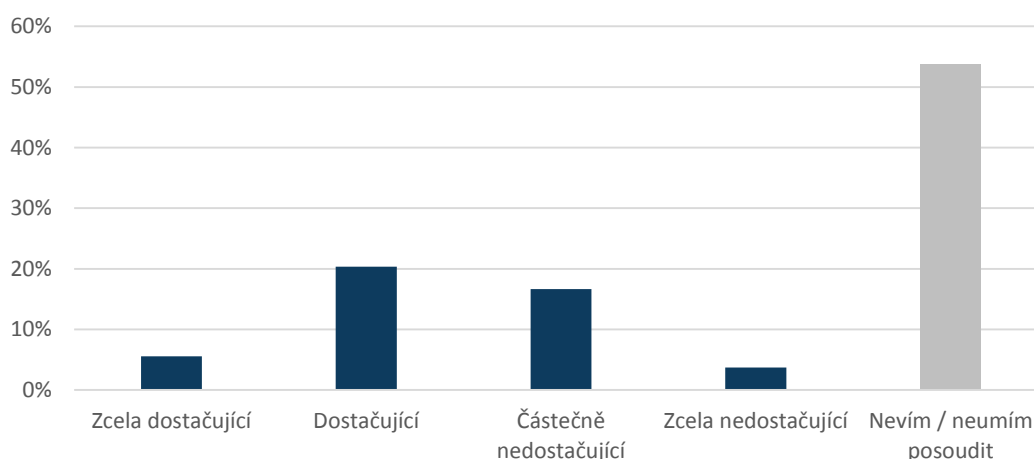
Finance obce

Více jak polovina (54 %) dotázaných neumí posoudit dostatečnost finančních prostředků v obci. Tito respondenti se nechtěli k otázce vyjadřovat, jelikož o těchto věcech nemají dostatečný přehled.

Odpovědi respondentů, kteří dostatečnost finančních prostředků hodnotili, se velmi různí (viz graf níže). Čtvrtina (26 %) považuje prostředky za dostačující či zcela dostačující, oproti tomu 20 % uvádí, že finance jsou částečně nebo zcela nedostačující.

Mezi aktéry, kteří považují finance za dostačující, převažují zástupci škol (10 osob). Naopak nedostatek financí vyjadřovali častěji zástupci organizací pracujících s dětmi (5 osob), kteří se ukázali být nejkritičtějšími aktéry.

Graf 18: Jsou finanční prostředky, které jsou ve Vaší obci dostupné na inkluzivní vzdělávání, dostatečné?

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 54)

I dotazovaní, kteří uvádějí, že prostředky na inkluzi jsou v současné době spíše dostačující, poznamenávají, že se jedná o aktuální stav, který se může v budoucnu velmi rychle změnit. Problémem je nejistota financování asistentů a dalších pedagogických i nepedagogických pracovníků, jejichž financování je dosud zajištěno z projektů nebo z výzev Šablony do škol. Po skončení těchto projektů ovšem budou muset být náklady na tato pracovní místa hrazeny z rozpočtu obcí. Ukazuje se, že v

dlouhodobém horizontu je inkluzivní vzdělávání finančně velmi náročné až neudržitelné, pokud nedojde k nějaké zásadní změně v systému financování škol.

Část respondentů uvádí, že ze strany obcí je zajištěno fungování škol po technické stránce, ale že financování inkluzivního vzdělávání by mělo být záležitostí státu nebo krajů. Jednotlivci mezi respondenty považují financování inkluzivních opatření ze strany státu za nedostatečné a pomalé. Opakovaně bývají zmiňovány nízké platy pro asistenty pedagogů (a jejich nízká kvalifikace), podobně problematické je obsazení pozic školních psychologů.

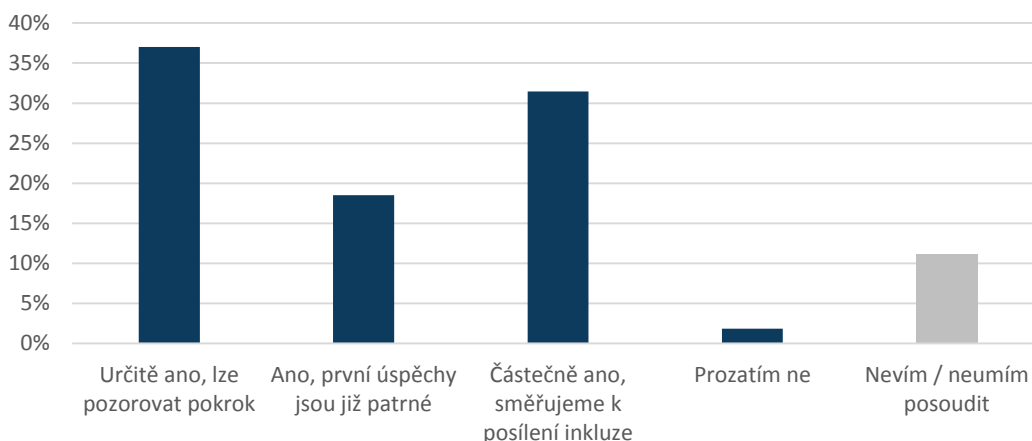
V několika lokalitách jsou naopak aktéři ze školství s přístupem zřizovatelů spokojeni a podotýkají, že v případě, že se vyskytne nějaká náhlá finanční potřeba, obec jim vyjde vstříc. Další formou podpory škol ze strany obcí je pak partnerství nebo přímo záštita projektů, což školám snižuje administrativní náročnost a šetří prostředky.

Inkluzivní vzdělávání ve školách

Největší podíl respondentů (**37 %**) se domnívá, že školám v obci se daří směřovat k inkluzivnímu vzdělávání, a že lze pozorovat velký pokrok. Mezi těmito respondenty dominují zástupci školství (10 osob), kteří mají tendenci ke kladnějšímu hodnocení, jelikož se vyjadřují převážně k vlastní práci. Po pěti respondentech jsou pak v této kategorii zastoupeni zástupci obcí a organizací pracující s dětmi.

První úspěchy jsou patrné dle 19 % respondentů, přičemž postupné směřování k inkluzi uvedlo 31 % aktérů. Že se školám prozatím nedaří směřovat k inkluzivnímu vzdělávání se domnívá pouze jediný respondent.

Graf 19: Daří se školám ve Vaší obci směřovat k inkluzivnímu vzdělávání?

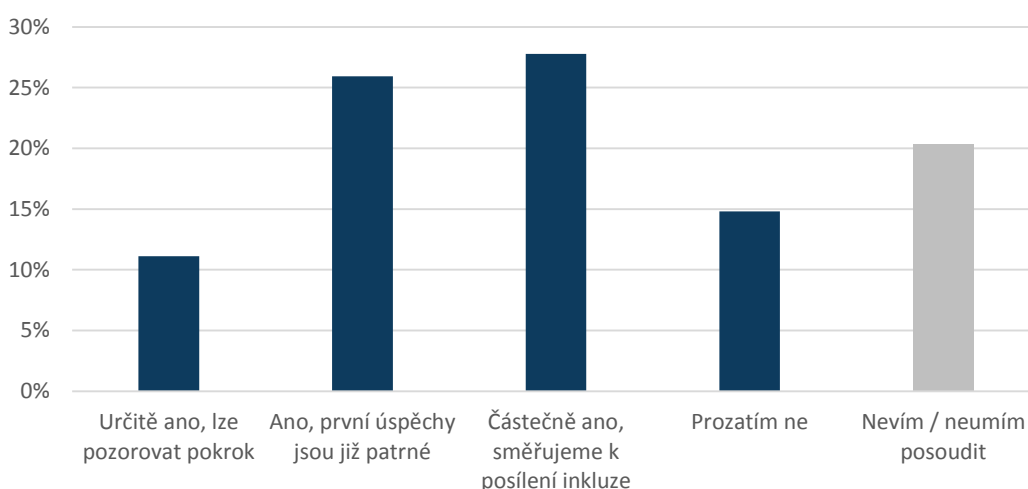
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 54)

Opatření, která se za poslední rok podnikla v rámci inkluze, zahrnují, kromě zařazování znevýhodněných žáků do společného vzdělávání, přijmutí nových asistentů pedagoga, školních psychologů nebo speciálních pedagogů, zahájení odpoledního doučování, zavedení logopedické poradny zdarma, kariérového poradenství, vybudování školního poradenského pracoviště, pořádání kurzů a stáží pro učitele, zřízení předškolního klubu, schůzky edukativní skupiny, nákup pomůcek nebo stipendia a proplácení obědů, kroužků či jízdného zdarma rodičům dětí ze SVL.

Respondenti většinou vnímají inkluzi jako úspěšnou, pokud jde o formální stránku věci, tedy že děti ze SVL nebo lehce mentálně handicapovaní žáci nejsou zařazováni do speciálních škol, nýbrž do standardních škol mezi děti z většinové populace.

Poněkud negativněji vyznívá hodnocení toho, zda se projektu daří změnit postoje aktérů v obci k problematice inkluzivního vzdělávání. O tom, že se **určitě daří postoje aktérů měnit je přesvědčeno jen 11 % respondentů**. Značná část (54 %) vnímá jisté pokroky či směřování k posílení inkluze, ale existuje i nemalá část respondentů (15 %), kteří prozatím žádný posun nevnímají. Velká část aktérů si nebyla v této otázce zcela jistá. Pokud jde o změnu postojů k pracovnímu setkání, tam je možné změny vysledovat – počáteční nedůvěra se ve většina případů proměnila v aktivní účast.

Graf 20: Podařilo se díky projektu změnit ve Vaší obci postoje relevantních aktérů k problematice inkluzivního a kvalitního vzdělávání?

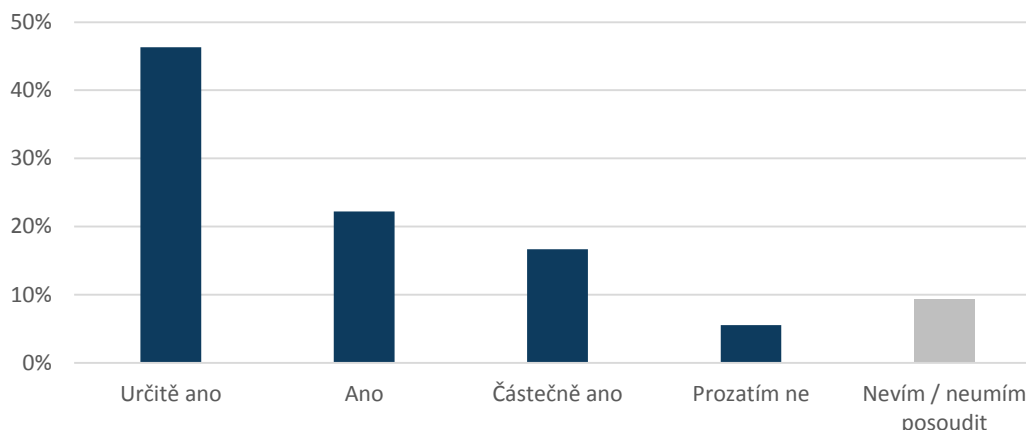

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 54)

Zapojení dětí ze SVL hodnotí respondenti spíše kladně. **Dvě třetiny (68 %) uvádějí, že se školám (určitě) daří zapojovat děti ze SVL do výuky**. Pouze 3 osoby hodnotí situaci tak, že se prozatím nedaří děti zapojovat.

Podle většiny aktérů děti ze SVL dostávají potřebnou podporu. Problém je ale v tom, že se např. nabízených aktivit děti účastní buďto nepravidelně nebo vůbec. Na prvním stupni se podle několika dotázaných pracuje s dětmi ze SVL lépe, jsou zvědavé a snaživé, po přechodu na druhý stupeň však jejich zájem o výuku opadává, také pod vlivem nezájmu rodičů. Velkým problémem těchto dětí je právě pasivita rodičů, kteří vzdělávání svých dětí nevěnují dostatečnou pozornost. Někteří aktéři pak hodnotí péči o děti ze SVL jako přehnaně velkou a zbytečnou, která stojí příliš mnoho úsilí, a výsledky jsou diskutabilní.

Graf 21: Daří se školám ve Vaší obci zapojovat děti ze SVL?

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 54)

V otevřených komentářích se ovšem většina dotázaných pedagogů staví negativně k inkluzivnímu vzdělávání a především k jeho současnému zákonnému nastavení. Inkluze podle některých z nich zapříčinila zanedbávání nadaných žáků. Více aktérů vyslovilo názor, že vyučovat děti s nedostatečným intelektem mezi běžnými dětmi, je škodlivé i pro tyto děti samotné, jelikož ve speciálních školách nebo speciálních třídách mohly zažít pocit úspěchu, který mezi běžnými dětmi pocítit nemohou. Zvýhodnění a podpora žáků v inkluzi může být ostatními dětmi vnímána jako nespravedlnost, což vytváří bariéry mezi žáky. Přílišná podpora a péče může dle respondentů u začleňovaných dětí způsobit zpohodlnění žáka. Největší potíže způsobuje inkluze v početných třídách, kde vyučující nemůže inkludovanému dítěti věnovat dostatek prostoru ani času. Podle více respondentů je společné vzdělávání možné jen v případě, že třídní kolektivy mají malý počet žáků (max. 10 – 15).

V některých místech musela být od ASZ inkluzivní témata prezentována jako „společné vzdělávání“ nebo jako „prevence školní neúspěšnosti“, tak aby byly naplněny potřeby v oblasti inkluze, ale zároveň aby se veřejnost zbytečně nedráždila neoblíbeným termínem. V jedné lokalitě, kde všichni aktéři našli na potřebnosti inkluzivního vzdělávání shodu a intenzivně na tomto tématu pracují, se však naráží právě na vztah s veřejností, která inkluzi zejména romských žáků odmítá přijímat. Aktéři by proto byli vděční za odborníka v oblasti PR, který by jim pomohl výstupy z pracovních skupin komunikovat a pozitivně tak ovlivňovat místní veřejné mínění.

Jednotlivci mezi respondenty naopak inkluzi vítají, jelikož v ní vidí šanci na zlepšení situace dětí ze SVL. Za hlavní výhodu vyhlášky o inkluzi je jednotlivými respondenty považován nárůst finančních prostředků na toto vzdělávání. Prakticky všichni aktéři ze školství se ale shodli na tom, že vyhláška o společném vzdělávání přinesla neúměrný nárůst byrokracie spojený s evidencí zařazovaných žáků a vykazováním podpůrných opatření. Pedagogové kritizují to, že by se měli věnovat na prvním místě žákům, a až poté byrokracii, ale nyní to mnohdy bývá naopak.

Několik aktérů, především ze školství a z organizací pracujících s dětmi se shodlo na tom, že „inkluzivní vzdělávání jako takové není špatné, ale jeho současné provedení, jak metodické, tak administrativní, není správné“.

3.3 EO C.3 Jaké je povědomí realizátorů projektu o komplementárních aktivitách vytvářených v jiných IPs a IPk?

Evaluační otázka se zaměřuje na ověření, zda mají realizátoři projektu dostatečné povědomí o aktivitách vytvářených v jiných projektech a zda může tedy plně docházet k propojování jednotlivých projektů a společně tak pracovat na dosažení souboru systémových změn, jak předpokládá metodický výklad k výzvě č. 02_15_001. Evaluační otázka se zabývá mimo jiné přínosy vzájemné spolupráce pro realizační týmy jednotlivých projektů a bariérami, na které realizátoři v praxi narazí, tak aby mohla být vzájemná spolupráce zajištěna co možná nejefektivněji.

Otázka je specificky dělena na oblasti zabývající se mírou povědomí respondentů o existenci komplementárních projektů, mírou spolupráce s jednotlivými komplementárními projekty a dále přínosy a bariérami v realizaci projektu IKV, které z komplementarity projektů přímo vyplývají.

Řešení evaluační otázky vychází z elektronického dotazníkového šetření, ve kterém byl osloven realizační tým projektu IKV, přičemž jsme získali 34 kompletně vyplněných dotazníků¹⁰. Otázky zaměřené na hodnocení koordinačních setkání se zobrazovaly pouze pracovníkům z centrály ASZ, odpovědi na tuto část jsou tedy získány pouze od 10 respondentů. V tomto bodě mohlo dojít k neúmyslnému zkreslení dat, jelikož zpracovatel se až později dozvěděl, že koordinačních setkání se mohou účastnit i pracovníci z regionálních center. V budoucích šetřeních budou tedy zahrnuti také pracovníci regionálních center.

Zastoupení jednotlivých členů v týmu v dotazníku

V rámci dotazníku byli respondenti dotazováni na své postavení v projektovém týmu – zda působí v jednom z regionálních center (Střed / Východ / Západ) nebo zda pracují na úrovni centrály ASZ. Z celkového počtu 34 respondentů bylo 10 pracujících na úrovni centrály ASZ a 24 pracovníků regionálních center.

Znalost komplementárních projektů

V dotazníkovém šetření byla respondentům nejprve položena otevřená otázka dotazující se na jejich spontánní znalost dalších systémových projektů¹¹. V rámci odpovědí byl **nejčastěji zmíněn projekt SRP**

¹⁰ Osloveno bylo 62 členů realizačního týmu (osloveni nebyli ti členové, kteří pracují pro projekt teprve krátkou dobu, mají minimální úvazek či zastávají okrajovou funkci – např. administrativa). Na dotazníkové šetření odpovědělo 34 respondentů, tedy návratnost 54,8 %.

¹¹ Text otázky: Projekt IKV je realizován v komplexu s dalšími systémovými projekty MŠMT a ostatních ministerstev (např. MPSV). Znáte některý z těchto systémových projektů? Prosím vypište názvy či zkratky projektů, které znáte:

Systémové projekty MŠMT mají společně napomoci zkvalitnění vzdělávání v ČR (např. v rámci tzv. akce KLIMA) a podpořit procesy sociálního začleňování, vytváření rovných podmínek a příležitostí pro znevýhodněné obyvatele sociálně vyloučených lokalit.

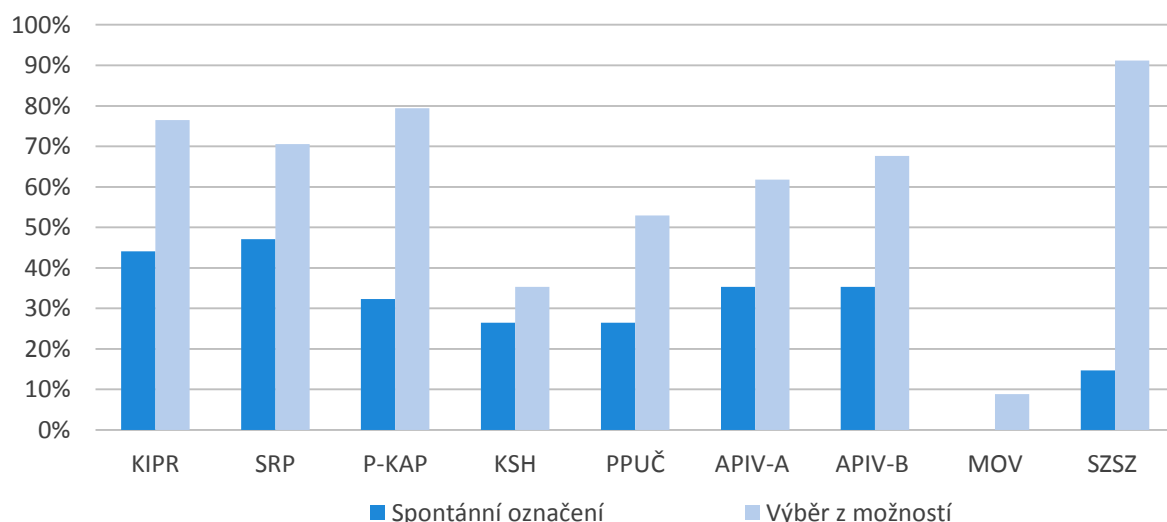
(16 respondentů z celkem 25, kteří odpověděli), **následovaný projektem KIPR (15), APIV-A a APIV-B** (shodně 12 respondentů) a **projektem P-KAP (11)**. Spontánní znalost těchto projektů jednotlivými členy týmu odpovídá významnosti těchto projektů – dle Charty projektu je při realizaci projektu IKV předpokládána nejužší spolupráce s projekty SRP, KIPR, P-KAP a KSH¹². Projekty APIV-A a APIV-B byly zahájeny teprve v roce 2017, proto zřejmě nejsou uvedeny v Chartě projektu, ale jejich provázání s projektem IKV je dle odpovědí respondentů silné.

Naopak **žádný z respondentů spontánně nezmínil projekt MOV**. Ten se zaměřuje na střední odborné vzdělávání, zatímco IKV se zaměřuje na předškolní výchovu a základní vzdělávání, z toho důvodu pravděpodobně pracovníci projektu IKV nepřichází s projektem MOV příliš do kontaktu.

Mimo systémové projekty ve vzdělávání byly ještě zmíněny projekt Místní akční plány rozvoje vzdělávání a projekt Systémový rozvoj a podpora nástrojů. Projekt Systémové zajištění sociálního začleňování byl spontánně zmíněn jen u pětiny respondentů – zde se lze ovšem domnívat, že jde spíše o opomenutí tohoto projektu, jelikož další otázka prokázala, že znalost tohoto projektu je napříč realizačním týmem velmi významná. Srovnání jednotlivých otázek je znázorněno na následujícím grafu, kde je právě u projektu SZSZ patrný nejvýraznější rozdíl mezi označením známých projektů a spontánním uvedením projektu.

Graf také potvrzuje, že projekt IKV je přes členy realizačního týmu nejvýrazněji napojen na projekty KIPR, SRP, P-KAP plus samozřejmě na zmiňovaný projekt SZSZ, se kterým tvoří IKV jeden celek. Poměry odpovědí pracovníků na centrále a v regionálních centrech byly téměř totožné. Významnější rozdíly se projeví jen u projektů APIV-A a APIV-B, které zaškrtnulo 80 % pracovníků centrály, ale pouze 54 % (resp. 63 %) pracovníků regionálních center. Jak ukazuje Graf 23, projekty APIV jsou známy především z koordinačních setkání IP a IPO, kterých se účastní vedoucí pracovníci projektů.

Graf 22: Označení znalosti respondentů jednotlivých projektů (Výběr z možností u otázky „označte, které projekty znáte“ a spontánní znalost u otázky „vypište názvy či zkratky projektů, které znáte“)

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 34)

¹² Projekt KSH uvedlo celkem 9 respondentů, stejně jako projekt PPUČ.

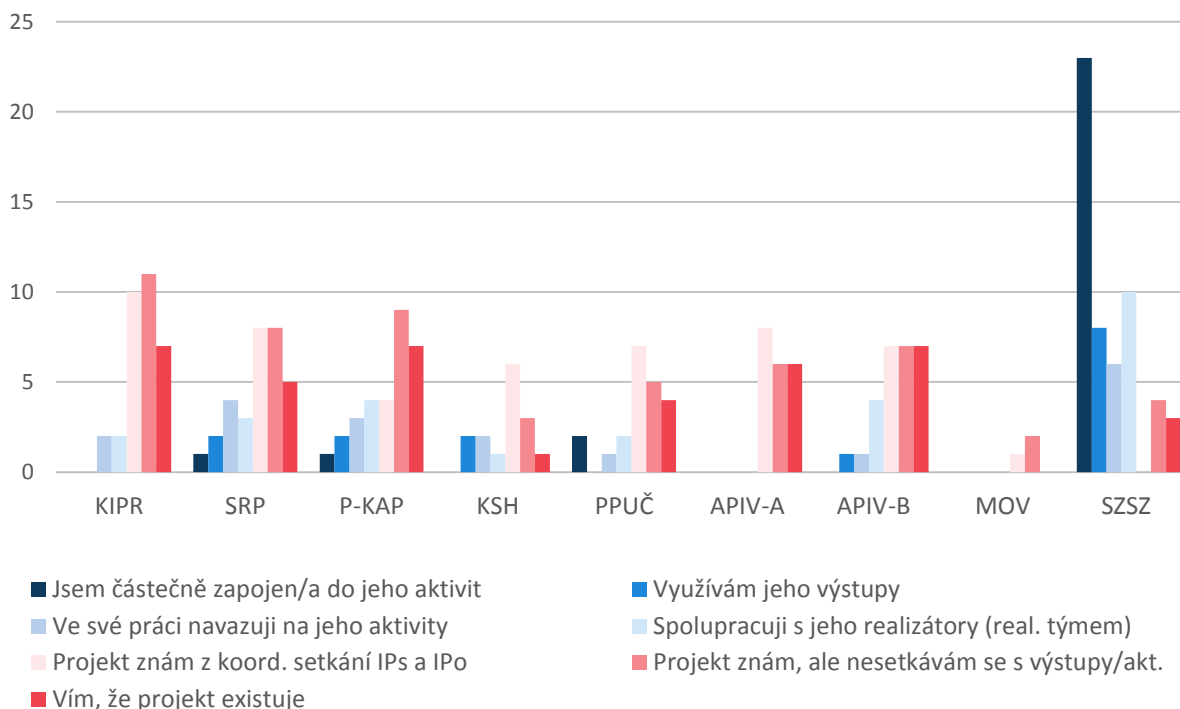
Téměř výhradně jen u projektu SZSZ uváděli respondenti, že jsou *zapojeni do jeho aktivit*, což opět odpovídá propojení těchto projektů. V komentářích uváděli konkrétní pozice, v rámci kterých jsou zapojeni do projektu (např. lokální konzultant, výzkumník), případně uvádějí konkrétní činnosti (nastavení platformy spolupráce aktérů, spolupráce v rámci pracovní skupiny, tvorba a revize SPSZ a jeho přílohy MPI apod.). Ostatní projekty byly zmíněny pouze jednotkami respondentů (projekty SRP, P-KAP a PPUČ), kde nacházeli zapojení do aktivit respondenti především v účasti na setkáních, v mikrotýmech, na konferencích apod.

Také u *využívání výstupů* daných projektů je nejvýrazněji zastoupen projekt SZSZ, kde je využívání výstupů přirozené vzhledem k působnosti projektů „vedle sebe“. Využívání výstupů u ostatních projektů bylo uváděno v minimální míře. U projektů SRP, P-KAP a KSH jsou výstupy dle respondentů konkrétně využívány k diskusi s řediteli; jako podkladové materiály při interních a externích jednáních či v rámci sdílení přes webináře.

Návaznost na aktivity a spolupráce s realizačním týmem komplementárních projektů jsou již uváděny u většiny projektů. Respondenti k návaznosti na aktivity např. uvádějí, že jim „výsledky projektu KIPR pomáhají zpracovat své výstupy“. U projektu SRP jeden z respondentů uvedl, že „zprostředkovává DVPP u NIDV pro lokality“, další uvádí, že využívá Inspiromat. U projektu KSH se provázanost projevuje v oblasti výzkumu – „ASZ připravuje Analýzu segregace škol a koordinuje to s KSH“. Spolupráce s realizačním týmem probíhá např. v rámci setkávání mikrotýmů či předávání informací o spolupracujících školách (KIPR), sdílení novinek a informací o nadcházejícím dění (SRP), příprava společného semináře pro garanty inkluze P-KAP apod. Konkrétní příklad propojení uvedl jeden respondent u projektu PPUČ: „dohoda o další spolupráci, kdy lektori z P-PUČ budou vstupovat do pracovních skupin projektů v rámci ASZ a informovat o problematice gramotnosti a návazně o aktivitách projektu P-PUČ, které školy mohou využívat“.

Nejčastěji se ovšem u všech projektů objevují odpovědi *Projekt znám z koordinačních setkání IPs a IPO, Projekt znám, ale nesetkávám se s jeho výstupy / aktivitami a Víím, že projekt existuje*. Při odečtení projektu SZSZ (který má k projektu IKV výjimečné postavení) zahrnovaly tyto možnosti 77 % všech odpovědí.

Graf 23: Jakým způsobem znáte následující projekt/y? (Možnost zaškrtnout všechny varianty, které odpovídají realitě – graf tedy znázorňuje četnost dané varianty)

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 34)

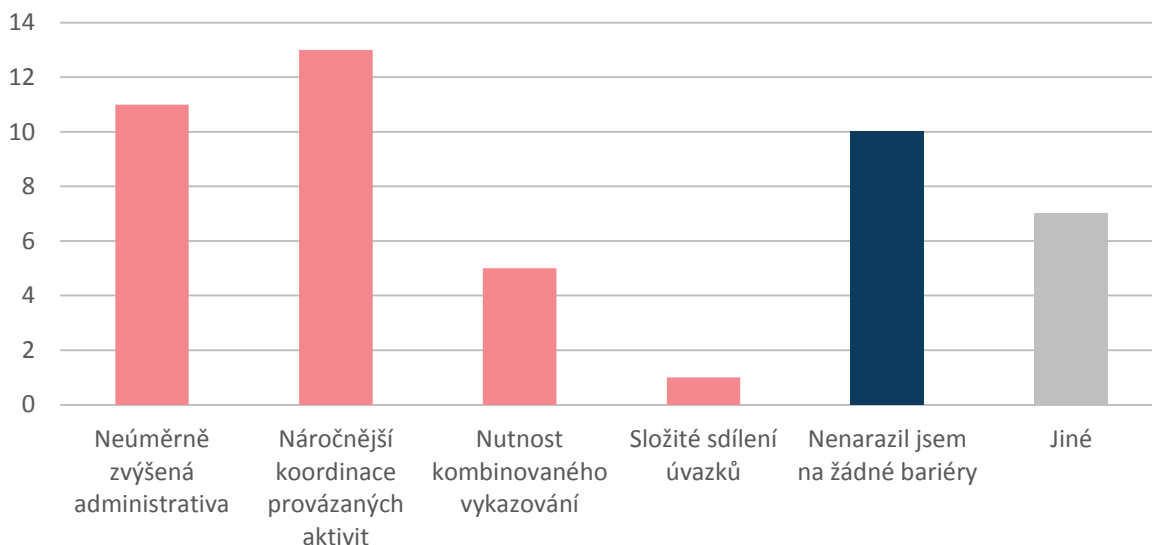
Bariéry v důsledku realizace komplementárních projektů

Rozdíly ve vnímání bariér mezi pracovníky centrály ASZ a regionálními centry nebyly významné. Třetina všech respondentů uvedla, že *nenarazila na žádné bariéry způsobené realizací komplementárních projektů*. Ovšem zbývající **2/3 respondentů určité bariéry vnímají**.

Mezi bariérami byla nejčastěji zmiňována *náročnější koordinace provázaných aktivit* (38 %). Zástupci realizátora uváděli, že do území sice vstupuje více zástupců z různých projektů, ale společné postupy jsou nekoordinované, jsou zjišťovány stejné informace, chybí mezi nimi provazba a větší výměna informací mezi projekty. Jeden respondent konkrétně uvedl, že „vzhledem k množství paralelně běžících projektů a nedostatku kvalifikovaných pracovníků v nich je těžké sladit a koordinovat (i znát) aktivity všech projektů a efektivně navazovat spolupráci“. Důležitou poznámku uvedl jeden z respondentů, který napsal, že **„neexistuje prostředí, kde by se daly sdílet interní dokumenty a materiály typu na jaké škole či v jaké lokalitě který IPs působí“**. Jiný respondent doplňuje, že „terén je zahlcený nabídkami podpory a je těžké zjišťovat, jakého aktéra už někdo oslovil. Pokud by IPs mohly mít např. sdílený kalendář a tabulku se zapojenými aktéry, pomohlo by to koordinaci“.

Další zmíněnou bariérou je *neúměrně zvýšená administrativa* (32 %), kde respondenti zmiňují známý, ale **významný problém společných aktivit projektů IKV a SZSZ, které je nutné vykazovat odděleně** („nemožnost vykazovat aktivity jako společné způsobuje, že si projekty „slyší“ aktivity pro své projekty“). Z technických záležitostí padají stížnosti na nutnost vést pracovní výkazy, podpisové archy, zajistit souhlas s focením apod. („není důležitý obsah, ale aby se účastníci hlavně zapsali“).

Graf 24: Setkal/a jste se v důsledku realizace komplementárních projektů s některými z následujících bariér? (Možnost zaškrtnout více variant – graf tedy znázorňuje četnost dané varianty)

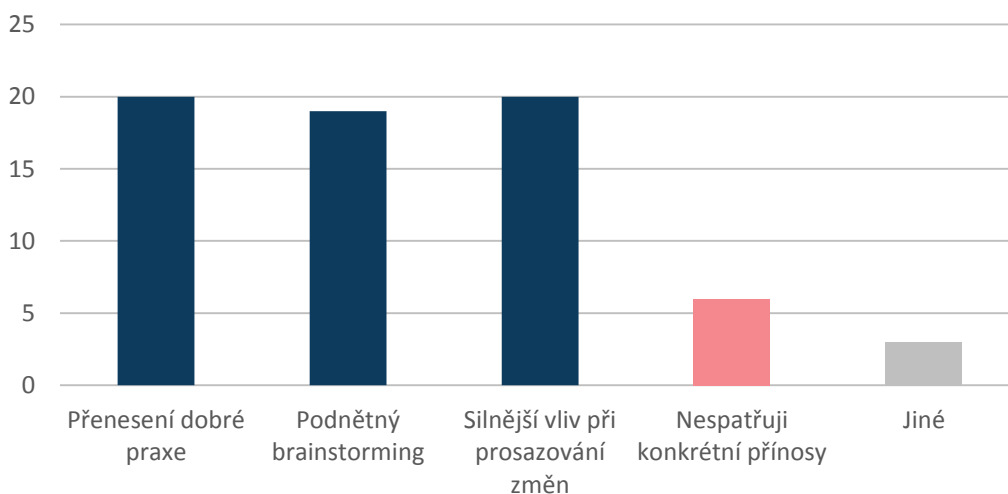

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 34)

Přínosy v důsledku realizace komplementárních projektů

Přínos komplementarity systémových projektů je spatřován především v přenášení dobré praxe z ostatních projektů, kterou uvedla více než polovina všech respondentů dotazníku (59 %). Konkrétně došlo k „výměně zajímavých kontaktů“ a „využívání dílčích aktivit při implementačních projektech“. Další významné podíly respondentů oceňují přínosnost komplementarity projektů pro *prosazování pozitivních systémových změn* (59 %) a *podnětný brainstorming při setkávání realizačních týmů* (56 %). **Pouze 18 % respondentů nespátřuje konkrétní přínosy vyplývající z komplementarity.**

Graf 25: Jaký konkrétní přínos spatřujete v komplementaritě systémových projektů pro realizaci projektu IKV? (Možnost zaškrtnout více variant – graf tedy znázorňuje četnost dané varianty)

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 34)

Hodnocení koordinačních setkání

Otázky na koordinační setkání byly pokládány pouze pracovníkům z centrály ASZ, odpovědi jsou tedy získány pouze od 10 respondentů. V tomto bodě mohlo dojít k neúmyslnému zkreslení dat, jelikož zpracovatel se až později dozvěděl, že koordinačních setkání se mohou účastnit i pracovníci z regionálních center. V budoucích šetřeních budou tedy zahrnuti také pracovníci regionálních center. Ti vnímají **koordinační setkání s realizačními týmy ostatních IPs z hlediska přínosu pro projekt IKV jako spíše přínosné (8 respondentů) či velmi přínosné (2)**. Opět je konkrétně zmiňována výměna informací, sdílení dobré praxe, smysluplná koordinace, diskuze nad odstraňováním bariér, sladování tvorby analýz a šetření, předávání dat apod. Jeden z respondentů dokonce uvedl: „Nedokážu si představit, že by podobná setkání neprobíhala. IPs musí postupovat koordinovaně už jen z toho, že jsou to systémové projekty. Mohou (a jsou) si vzájemně nápomocni např. poskytováním si odborných kapacit. ASZ nabízí své know how v oblasti sociálního začleňování a inkluze. Dále je nutné vědět, co dělají ostatní IPs, abychom mohli informovat terén a poskytnout potřebné kontakty. V terénu působíme kompetentně, pokud o sobě navzájem víme. Pokud se má dosáhnout cílů inkluze, je nutná spolupráce a vzájemná podpora ze strany projektů, ale i MŠMT.“

Zástupci realizačního týmu se vyjadřují spíše pozitivně k tomu, zda jsou koordinační setkání *přínosná pro dosahování cílů akce KLIMA*. Jeden z respondentů uvedl k jednáním organizovaným ze strany MŠMT, že by se měla „nést více v duchu metodické podpory pro realizaci meziprojektových aktivit“. Dle jiného respondenta by dosahování cílů akce KLIMA napomohlo mj. lepší PR ze strany MŠMT a jednotná strategie zveřejňování informací o inkluzi („předávání stejných informací krajům a IPs“). Velmi pozitivně ovšem respondenti hodnotí příspěvek setkání s realizačními týmy ostatních IPs *k lepšímu propojení projektů*.

3.4 EO C.5 Jakým přínosem byla realizačním týmům projektu Metodika pro vnitřní evaluaci projektů?

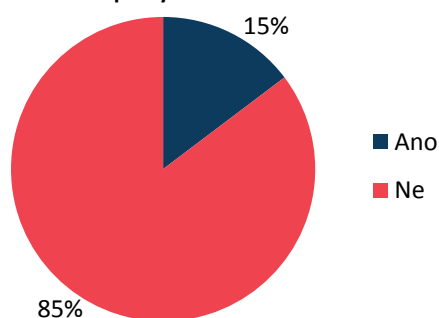
Účelem této evaluační otázky je zjistit, do jaké míry příjemci využili nástroj sebehodnocení pro zlepšení implementace svého projektu, tj. jaký způsobem jim byla metodika přínosná. Cílem zadavatele bylo také zjistit, jakým způsobem probíhá tvorba Průběžných sebehodnotících zpráv v rámci realizačních týmů, a proto byli dotazníkovým šetřením osloveni všichni členové realizačního týmu.

Dotazníkové šetření primárně zkoumalo, zda byli respondenti zapojeni do realizace sebehodnocení, následně se zabývalo názory skupin zapojených a nezapojených do hodnocení. Osloveno bylo 62 členů realizačního týmu (osloveni nebyli ti členové, kteří pracují pro projekt teprve krátkou dobu, mají minimální úvazek či zastávají okrajovou funkci – např. administrativa). Na dotazníkové šetření odpovědělo 34 respondentů, tedy návratnost 54,8 %.

Sebehodnocení projektu

Dotazníkové šetření zjistilo, že většina členů realizačního týmu tj. 29 osob (85 %) ze 34 respondentů, kteří odpověděli v dotazníkovém šetření, nebyla zapojena do realizace sebehodnocení projektu IKV, tzn. do tvorby Průběžné sebehodnotící zprávy. Z těchto 29 respondentů, kteří nebyli zapojeni do přípravy sebehodnocení projektu jich 2/3 uvedly, že o sebehodnocení projektu dosud nevěděly (tedy celkem 19 respondentů dotazníku). Zbývající třetina o sebehodnocení věděla, uvedla ovšem, že nezná jeho výstupy (10 respondentů).

Graf 26: Byl/a jste (byť částečně či okrajově) zapojen/a do realizace sebehodnocení projektu, tzn. do tvorby Průběžné sebehodnotící zprávy?

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 34)

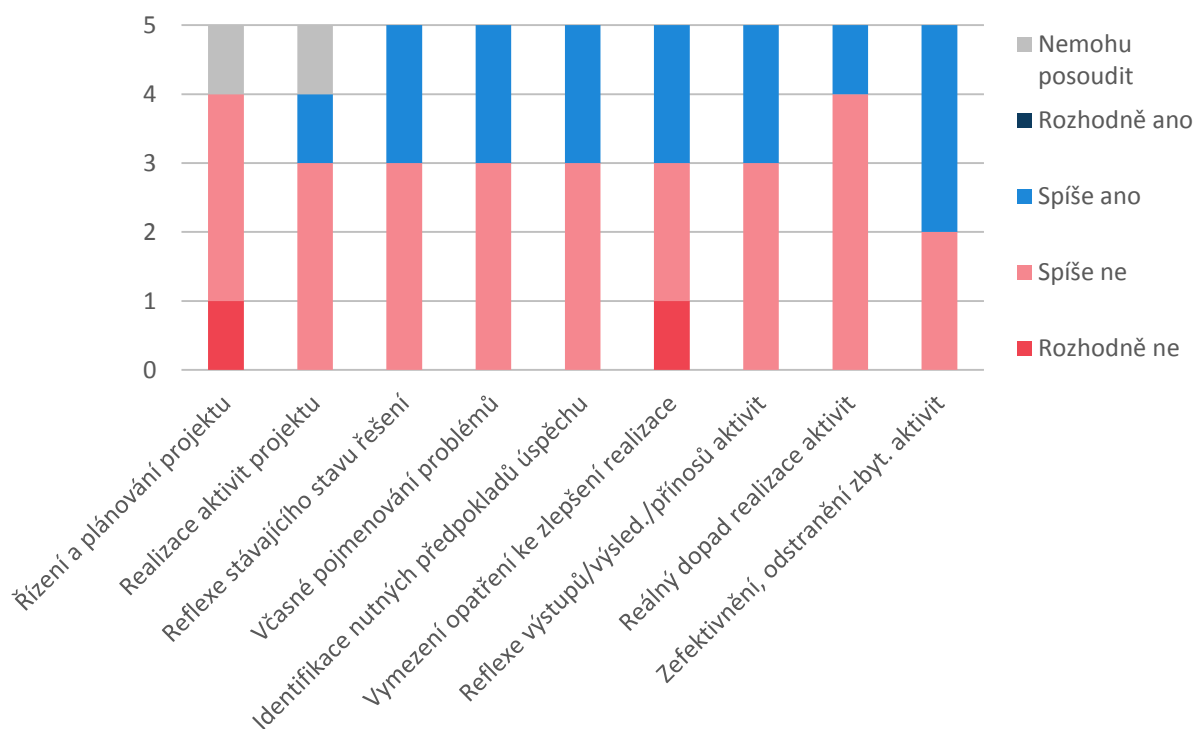
Své zapojení do tvorby Průběžné sebehodnotící zprávy uvedlo pouze 15 % respondentů, tedy 5 členů realizačního týmu, kteří odpověděli na dotazníkové šetření. Ve všech případech se jednalo o členy týmu zapojené na hlavní pracovní poměr. Z toho jeden respondent se podílel na souhrnném zpracování vstupů do sebehodnocení od ostatních členů, dva měli podíl na zpracování Části B (aktivity projektu – věcné zaměření), jeden respondent zpracovával hodnocení klíčové aktivity a další konkrétně uvedl, že

poskytoval „individuální konzultace vedoucí ke zpracování souhrnné zprávy“. Následující hodnocení je tedy nutné interpretovat s vědomím toho, že data jsou založena na velmi malém vzorku respondentů¹³.

Z 5 respondentů, kteří se na aktivitě podíleli, považují formu sebehodnocení za (spíše) vhodnou dva respondenti, další dva uvádějí, že daná forma spíše není vhodná, jeden respondent neuměl posoudit. V rámci projektu funguje interní sebehodnocení, ze kterého následně vychází Průběžná sebehodnotící zpráva. Jeden z respondentů proto uvedl, že „při přípravě zprávy nedochází k identifikaci nových skutečností, ale pouze k sumarizaci již zjištěného“.

Zpracovatel zkoumal přínosnost sebehodnocení pro realizační tým z několika hledisek, přičemž u žádné z kategorií nebylo označeno, že by sebehodnocení bylo rozhodně přínosné (že sebehodnocení přineslo nové zásadní poznatky). Dílčí nové poznatky dle respondentů přineslo sebehodnocení nejvíce v oblasti *zefektivnění postupu / odstranění zbytných aktivit*, dále v oblastech *reflexe stávajícího stavu řešení, včasné pojmenování problémů, identifikace nutných předpokladů úspěchu a reflexe výstupů / výsledků / přínosů jednotlivých aktivit*. Po jednom z respondentů uvedlo u kategorií *vymezení opatření ke zlepšení realizace a řízení a plánování projektu*, že by bylo lepší čas strávený evaluací investovat jinak.

Graf 27: Bylo samotné sebehodnocení přínosem z následujících hledisek?

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 34)

Mezi přínosy sebehodnocení byla respondenty spontánně zmiňována příležitost k sumarizaci pokroku za 12 měsíců a celkové zjištění situace projektu. Jeden z respondentů uvedl, že přínosy pro něj spíše

¹³ Na základě výsledků dotazníkového šetření navrhuje zpracovatel úpravu metodiky řešení této evaluační otázky pro další šetření – viz kap. 2 Průběžné zprávy.

má „průběžné vyhodnocování vlastních aktivit, které ovšem nezávisí na požadavku sebehodnocení v rámci projektu“.

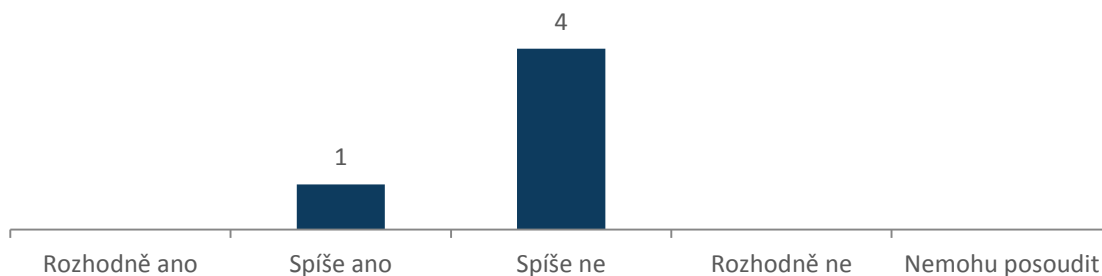
Členové realizačního týmu vnímají sebehodnocení v této podobě jako další administrativní zátěž, konkrétně bylo jedním respondentem zmíněno, že sebehodnocení „se nastavuje příliš pozdě a složitě z důvodu potřeby dostat požadavkům různých ŘO zvenčí“ a další respondent uvedl, že „nutnost odevzdávat zprávu společně se ZoR vede k její formalizaci“. Navíc v odpovědích respondentů zaznívá, že realizační tým projektu není ze strany ŘO dostatečně informován, konkrétně respondent uvedl, že „není jasné, jak je se zprávou nakládáno ze strany ŘO, jak závazné jsou údaje v ní obsažené a jak je zpráva vyhodnocována“.

Respondenti se přiklání k systematickému sebehodnocení, které bude postihovat procesy v širším kontextu prostředí realizátora (nad rámec projektu), tedy v rámci celé organizace. K tomu jeden z respondentů dodává, že „takové hodnocení však může sloužit jen k interním účelům a nemělo by být zasíláno ven z organizace“.

Metodika a Šablona sebehodnotících zpráv

Pouze jeden respondent uvedl, že zná Metodiku pro vnitřní evaluaci projektů PO 3 OP VVV, zbylí 4 respondenti uvedli, že vědí, že Metodika existuje, ale znají ji jen částečně. Toto se mohlo promítnout také v samotném hodnocení Metodiky, kdy čtyři z pěti respondentů uvádějí, že Metodika je spíše nepřínosná pro samotnou realizaci sebehodnocení. Jeden z respondentů označil Metodiku konkrétně „za velmi obecnou, vedoucí k příliš obsáhlé zprávě“.

Graf 28: Považujete Metodiku pro vnitřní evaluaci projektů PO 3 OP VVV za přínosnou pro realizaci sebehodnocení Vašeho projektu?

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření (N = 5)

4 Závěry a doporučení

Hlavní závěry

- V žádném ze sledovaných parametrů, které pokrývají aktivity projektu v obcích, nebyl zaznamenán výrazný odklon oproti očekávání. Mírně větší spokojenost panuje v obcích zapojených v prvních vlnách spolupráce.
- Strategické dokumenty jsou většinou schváleny zastupitelstvem obce (či jsou v přípravě), chybí většinou tam, kde se obce zapojily až v 6. vlně spolupráce.
- V některých případech nejsou aktéři plně informováni o procesu přípravy a schvalování strategických dokumentů (odpovědi aktérů z jednoho města se v některých případech navzájem neshodují).
- MPI vznikl s přispěním všech nebo téměř všech relevantních aktérů.
- Relativně častým jevem bylo, že respondenti zaměňovali aktivity prováděné v rámci MPI s aktivitami z MAP, případně byly zaměňovány i samotné dokumenty.
- Metodická podpora ASZ je hodnocena jako přínosná při přípravě projektů, ASZ se ve většině lokalit osvědčila jako klíčový aktér a organizátor pracovních skupin, respondenti oceňují metodickou pomoc ASZ při přípravě projektů. Pouze v jednotlivých případech vyznívá hodnocení působení ASZ jako problematické (změny lokálních konzultantů a personální změny ve vedení ASZ; noví konzultanti nebyli seznámeni se situací v obci).
- Mezi Koordinovaným přístupem k sociálně vyloučeným lokalitám a jinými způsoby předkládání projektů aktéři nevidí podstatný rozdíl, případně se staví ke KPSVL vstřícně.
- Spolupráce na místní úrovni funguje, pracovní skupiny jsou organizovány v souladu s nastaveným plánem a v dostatečné frekvenci (stížnosti se objevují v několika případech na příliš mnoho setkávání a „únavu z přeplánování“).
- Většina aktérů hodnotí setkávání jako (spíše) kvalitní a podnětná pro podporu a rozvoj inkluzivního vzdělávání v obci. Mírně nižší je spokojenost s kvalitou setkávání respondentů z obcí připojovaných v novějších vlnách.
- Pracovních skupin se účastní většinou všichni relevantní aktéři a respondenti hodnotí probíhající diskuze na PS jako přínosné.

- V rámci hodnocení povědomí realizátorů o ostatních komplementárních projektech má výsadní postavení projekt SZSZ, který spontánně (bez nápovědy s výčtem projektů) uvedlo více než 90 % respondentů.
- S výjimkou uvedeného projektu znají členové realizačního týmu, resp. nejčastěji zmiňují projekty SRP, KIPR, a APIV-A, APIV-B a P-KAP, což odpovídá významnosti daných projektů dle projektové žádosti.
- Samotné propojení projektu IKV na ostatní projekty mimo SZSZ (využívání výstupů, navazování na aktivity apod.) existuje a částečně funguje – propojení se ovšem často netýká všech členů realizačních týmů. Pro většinu členů týmu IKV je propojení s ostatními projekty spíše na formální úrovni.

- Realizace komplementárních projektů přináší bariéry ve formě náročnější koordinace provázaných aktivit a neúměrně zvýšené administrativy, kdy je např. nutné společné aktivity IKV a SZSZ vykazovat odděleně.
- Respondenti uvádějí, že společné postupy jsou nekoordinované, jsou zjišťovány stejné informace, chybí mezi nimi provazba a větší výměna informací mezi projekty, neexistuje prostředí, kde by se daly sdílet interní dokumenty a materiály. Dle informací od ŘO má toto propojení probíhat v rámci klíčové aktivity Spolupráce a na společných setkáních realizátorů IPs. K této problematice proběhlo již také několik jednání na půdě MŠMT.
- Větší část respondentů ovšem uvádí přínosy realizace komplementárních projektů – přenášení dobré praxe z ostatních projektů, prosazování pozitivních systémových změn a podnětný brainstorming při setkávání realizačních týmů. Pouze pětina respondentů nespatřuje konkrétní přínosy vyplývající z komplementarity systémových projektů.
- Do realizace sebehodnocení projektu IKV (resp. do částečné nebo okrajové tvorby Průběžné sebehodnotící zprávy) byla zapojena pouze malá část členů realizačního týmu. Velká část respondentů (85 %) uvedla, že do hodnocení zapojena nebyla – tito o sebehodnocení dosud nevěděli nebo o aktivitě věděli, ale neznali její výstupy.
- Respondenti se neshodují v hodnocení formy sebehodnocení. Z 5 respondentů, kteří se na aktivitě podíleli, považují formu sebehodnocení za (spíše) vhodnou dva respondenti, další dva uvádějí, že daná forma spíše není vhodná, jeden respondent neuměl posoudit.
- Sebehodnocení dle respondentů dotazníku přineslo několik dílčích nových poznatků a obecně příležitost k sumarizaci pokroku za uplynulý rok, ale vyskytly se i výtky směrem k jeho přílišné formálnosti, nutnosti ho odevzdávat „ven z organizace“, nedostatku informací o využívání zprávy a závaznosti informací v ní obsažené.

Doporučení ve vazbě na závěry

Č.	Název doporučení	Text doporučení	Popis rizik a dopadů v případě nezpracování doporučení	Závěr, ze kterého vychází	Odkaz na kap. závěru
1	ASZ: Zvýšit kredit nových lokálních konzultantů	Pokusit se zamezit fluktuaci lokálních konzultantů a dalších členů týmu působících v lokalitách. V případě výměny pracovníků dbát na jejich zaškolení, předání všech informací o lokalitě novým pracovníkům a jejich seznámení s předchozím děním v obci.	Snížení důvěry místních aktérů v činnost ASZ, rozpad vzniklých vazeb, nemožnost navázat na již odvedenou práci.	Osobní vazby hrají speciálně v rámci tématu inkluzivní vzdělávání a jeho prosazování na místní úrovni velkou roli. Lokální konzultant si musí získat důvěru místních aktérů mj. svými znalostmi. Osobní kontakty a znalost prostředí a aktérů jsou klíčovým prvkem spolupráce.	kap. 3.2, EO C.2

2	ASZ a realizátoři ostatních IPs: Předávat a sdílet informace o působení projektů	V rámci celého realizačního týmu i mezi jednotlivými IPs posílit sdílení informací o vzniklých materiálech a o působení jednotlivých projektů (v lokalitách, u konkrétních aktérů apod.). Ke sdílení informací mezi projekty je možné využít klíčovou aktivitu 2: Podpora odborné spolupráce a již ustanovených koordinačních setkání mezi IPs.	Nemožnost provázat aktivity jednotlivých IPs v lokalitách, opakované oslovování a působení u stejných aktérů / lokalit. Snížení kreditu realizátorů projektů pro lokální aktéry.	Respondenti uvádějí, že neexistuje prostředí, kde by se daly sdílet interní dokumenty a materiály typu na jaké škole či v jaké lokalitě který IPs působí. Terén je až „zahlcen nabídkami podpory a je těžké zjišťovat, jakého aktéra už někdo oslovil“. Spolupráce a vzájemná podpora ze strany projektů i MŠMT by pomohla zvýšení kompetentnosti a kreditu realizátorů projektů pro lokální aktéry.	kap. 3.3, EO C.3
3	ASZ: Zvážit sdílení Průběžných sebehodnotících zpráv mezi dalšími členy realizačního týmu	Realizátor projektu by mohl zvážit zaslání vypracované Průběžné sebehodnotící zprávy také dalším členům realizačního týmu, aby je informoval o postupu implementace projektu.	Členové realizačního týmu nebudou o sebehodnocení vědět, mohou opakovat chyby (kterým už se v minulosti podařilo vyhnout), nepoučí se ze získané dobré praxe, nebudou mít komplexní informace o implementaci projektu, nemohou přispět v dalším hodnocení apod.	Velká část respondentů dotazníku (85 %) uvedla, že nebyla zapojena do přípravy sebehodnocení. Z těchto 29 respondentů, kteří nebyli do přípravy zapojeni, jich 2/3 uvedly, že o sebehodnocení projektu dosud nevěděly (tedy celkem 19 respondentů dotazníku). Zbývající třetina o sebehodnocení věděla, uvedla ovšem, že nezná jeho výstupy (10 respondentů).	kap. 3.5, EO C.5

5 Seznam použitých zdrojů a literatury

Seznam použitých zdrojů

- Charta projektu vč. příloh
- Interní podklady k projektu (Místní plány inkluze jednotlivých obcí, Vstupní analýzy jednotlivých obcí, seznamy kontaktů na členy realizačního týmu ad.)
- Monitorovací zprávy vč. příloh (ZoR), informace z MS2014+ k věcnému a finančnímu plnění
- Pokladové materiály a informace z MŠMT, např. k akci KLIMA, Metodika pro vnitřní evaluaci - http://www.msmt.cz/uploads/OP_VVV/Evaluace/Methodika_pro_vnitri_evaluaci_PO3_IPs_v_erze2.pdf apod.
- Průběžná sebehodnotící zpráva
- Webové stránky ASZ (<http://www.socialni-zaclenovani.cz/>)
- Webové stránky MŠMT (<http://www.msmt.cz/>, <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy-1/vyzvy-op-vvv>, http://www.msmt.cz/uploads/OP_VVV/Evaluace/Methodika_pro_vnitri_evaluaci_PO3_IPs_v_erze2.pdf)
- Respondenti dotazníkových šetření a individuálních rozhovorů (viz kap. 2)